



bilimname XXXI, 2016/2, 77-126
Geliş Tarihi: 02.09.2016, Yayın Tarihi: 12.12.2016
doi: <http://dx.doi.org/10.21646/bilimname.2016.4>

TÜRKİYE'DE DİN PSİKOLOJİSİ ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ EĞİTİM (1949-2015) ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER - I (Yüksek Lisans)

Mustafa KOÇ^a

Öz

Bu makalenin temel amacı, 'din psikolojisi' alanında yüksek lisans yapmayı düşünen ve başta teoloji olmak üzere psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi ilgili alanlarda lisans düzeyinde eğitime sahip genç araştırmacılara yardımcı olmak için adı geçen bilim dalının Türkiye'deki yüksek lisans eğitimi (1949-2015) üzerine genel bir değerlendirme yapmaktır. Öncelikle Türkiye'deki üniversitelerde din psikolojisi alanında açılan yüksek lisans programlarının genel bir değerlendirilmesinin yapıldığı makalede daha sonra, belirlenen üniversite örnekleri (n=13) üzerinden Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda açılan yüksek lisans programlarında yer alan sadece Din Psikolojisi Bilim Dalı'na ait yüksek lisans ders içerikleri bilgilerine yer verilmiştir. Sonuç olarak makalede, örneklem olarak alınan on üç [n=13] Türk devlet üniversitesindeki bu bilim dalında açılan yüksek lisans programlarında, toplam yüz altmış sekiz [n=168] adet ders verildiği görülmüştür. Ayrıca Türkiye'de din psikolojisi bilim dalındaki yüksek lisans programlarının akademik yapılanması göz önünde bulundurulduğunda; lisansüstü akademik eğitim kurumu olan sosyal bilimler enstitülerine bağlı "Din Psikolojisi Bilim Dalı"na ait bağımsız bir lisansüstü programı bulunmadığı ve bu alanın, şemsiye program olan 'Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı' altında yer aldığı vurgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Din Psikolojisi, Bilim Tarihi, Üniversite, Yüksek Lisans, Tez.



Giriş

Yükseköğretim kurumları, toplumun gereksinim duyduğu yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirme, bilim ve tekniğin ilerlemesini sağlamanın yanında ülke sorunlarına çözüm yolları önerme gibi bazı yükümlülükleri

^a Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, mustafakoc@balikesir.edu.tr

olan devlet kurumları ve/veya özel kurumlardır. Bu bağlamda üniversite, ortaöğretimden sonraki aşamada eğitimin işlevlerinden biri olan kültürün yenileşmesini ve aktarılmasını sağlamak, gençleri mesleğe hazırlamak, uzmanlık alanına dayalı bilimsel araştırmalarda bulunmak ve toplum sorunlarının çözüme kavuşturulmasında yardımcı olmak gibi bazı görev ve ödevleri üstlenen bir yükseköğretim kurumu olarak kabul edilmektedir. Uluslararası ölçütlere uygun bilimsel araştırmalar yapmak ve yüksek nitelikli uzman yetiştirmek de üniversitenin kuruluş amaçları içindedir. Dolayısıyla üniversitenin en temel amaçlarından biri de ülke kalkınmasına dolaysız katkısı olacak çeşitli dallardaki uzmanların niteliklerini geliştirmek ve akademik bilgilerini yenilemektir.

Üniversitenin işlevlerini kısaca öğretim aktivitelerinin yanı sıra bilimsel araştırmalar yapmak ve yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmek olarak belirtmek olanaklıdır. Üniversiteler, bu işlevlerini yerine getirebilmek için temel eğitim amaçlı lisans programlarının dışında çeşitli uzmanlık alanlarında akademik programlar düzenlemektedirler. Bunlardan biri de lisansüstü eğitim programlarıdır. Lisansüstü eğitim, çağdaş üniversitenin önemli göstergelerinden biridir. Çünkü üniversitenin araştırma yapma ve ülke kalkınmasında gerekli olan yüksek nitelikli insan gücünü yetiştirmesinde, lisansüstü eğitimin çok önemli bir rolü bulunmaktadır. Bu bağlamda üniversitenin sorumluluğu altında yürütülen lisansüstü eğitimin genellikle örgün bir süreç olduğu, kendi içinde de 'yüksek lisans' ve 'doktora' gibi öğretim düzeylerini kapsadığı görülmektedir (Karakütük, 1989: 505-506; ayrıca krş. Varış, 1972; 1973).

Modern yaşamda toplumların kalkınması ve geleceğinde lisansüstü eğitimin önemli bir yeri bulunduğu söylenebilir. Lisansüstü eğitimin önem kazanmasında ve bugünkü yere ulaşmasında etkili olan nedenlerden bazıları ise şunlardır: Nüfus patlaması, sosyal adalet kavramının yaygın duruma gelmesi ve bireylerin işlemlerindeki artış nedeniyle üniversitelerin lisans programlarında önemli bir öğrenci artışı olmuştur. Söz konusu bu artış lisans programlarında uzmanlaşma derecesine olduğu kadar, eğitimin diğer süreçlerine de etki yapmış ve sonuç olarak uzmanlık derecesi yukarı doğru uzama eğitimi göstermiştir. Söz konusu nedenlerin etkisiyle, özellikle Türkiye'de yeni üniversitelerin kurulmasına duyulan ihtiyaç, bu kurumlara öğretim üyesi yetiştirme gereksinmesini de doğurmuş ve Türkiye'de lisansüstü eğitim giderek daha da önem kazanmıştır. Lisansüstü eğitimin önem kazanmasındaki bir diğer önemli etken ise Avrupa ve Amerika gibi gelişmiş ya da Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin bilim adamı/akademisyen ihtiyacını karşılamak üzere üniversitelere ve araştırma

enstitülerine başvurmaları, bu isteğe bağlı olarak bu kurumların da lisansüstü eğitim programlarını geliştirme çalışmaları yapmalarıdır.

Türkiye’de lisansüstü eğitim, lisans eğitime dayalı yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sanat dallarında yapılan sanatta yeterlik çalışması ve bunların gerektirdiği eğitim, bilimsel araştırma ve uygulama etkinliklerinden oluşmaktadır. Bir diğer tanıma göre lisansüstü eğitim, ‘üniversitede lisansüstü derecelere götüren, araştırma yoluyla bilgiye katkıda bulunacak, gelişen toplumun gereksinmelerini karşılayacak bilim adamı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaç edinen’ akademik içerikli bir eğitim etkinliğidir. Dolayısıyla Türkiye’de bir lisansüstü program; ‘yüksek lisans, doktora ya da sanatta yeterlik unvanlarına yönelik belirli sayıda, belirli kapsam ile adları taşıyan zorunlu ve seçmeli dersler ile doktora yeterlik sınavı, sanat yeterliği sınavı, tez ve uygulamalardan’ oluşmaktadır.

Genel olarak lisansüstü eğitimin amacı, yükseköğretime, kamu ve sanayi sektörünün çeşitli hizmet alanlarına yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmenin yanında, ülke sorunlarını çözmeye ilişkin bilimsel araştırmaların yapılmasını sağlamaktır. Bu çerçevede Türkiye’deki üniversitelerde yapılan yüksek lisans eğitiminin amacı “(i) doktora öğrenimine hazırlamak, (ii) alana ilişkin gerekli uzmanlaşmayı sağlamak ve (iii) ülkenin gereksinimi olan yüksek nitelikli insan gücü ile araştırmacı yetiştirmek” olarak belirtilebilir.

Diğer yandan geleneksel usta—çırak ilişkilerinden ayrılarak örgün programlara ve bireysel araştırma etkinliklerine bağlanması yönündeki eğilim de lisansüstü eğitimin önem kazanmasında etkili olmuştur. Kısaca belirtmek gerekirse, (i) yükseköğretim isteminin artması, (ii) çalışma hayatı için bazı alanlarda artık lisans derecesinin yeterli olmaması, (iii) bazı mesleklerde insan gücünün daha da uzmanlaşmasının zorunlu olması, (iv) özellikle üniversitelerdeki akademik personelin daha iyi yetiştirilmesi gereği lisansüstü eğitimin önemini artırmıştır. Özellikle son 15 yıldan bu yana Türkiye’de de lisansüstü eğitimin önemi giderek daha iyi anlaşılmaya ve her geçen gün bu öğrenim istemi giderek artmaya başlamıştır (Karakütük, 1989: 506-507; bkz. Karakütük, 2001).

Türkiye’de din bilimleri alanında lisansüstü düzeyde uzmanlık eğitimi yapılan bilimlerden biri de ‘din psikolojisi’dir. Tarihsel gelişimi bakımından genel bir bakış açısıyla din psikolojisine bakıldığında, adı geçen bu bilim dalının diğer din bilimlerine göre henüz genç bir yapılanmaya sahip olduğu söylenebilir. Bu alanda ele alınan konuların temellerine yüzyıllar öncesinde -spekülatif tartışmalar ya da lokal incelemeler çerçevesinde- rastlamak

mümkün olmakla beraber ilk bilimsel ve sistematik çalışmaların 19. yüzyılın sonlarında Amerika’da ortaya çıktığı görülmektedir. “The psychology of religion: An empirical study of the growth of religious consciousness” (1899) adlı eseriyle E. D. Starbuck, bağımsız bir disiplin olarak din psikolojisi alanında yazılan ilk kitabın sahibi unvanını almıştır. Ancak bilimsel anlamda din psikolojisi alanında ilk çalışmaların öncüsü olduğu için kurucu olarak William James kabul edilmektedir. Dinsel konular çerçevesinde gerçekleştirdiği seri konferansları bir araya getirerek yayınladığı “The Varieties of Religious Experience” (1902/1952) adlı eseriyle James, kendinden sonraki alan uzmanları için önemli bir referans kaynağı olmuştur. Sosyal bilimlerdeki 20. yüzyılda ortaya çıkan çok yönlü gelişmelere paralel olarak din psikolojisi alanında da çok önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Amerika ve Avrupa ekolü olmak üzere temelde iki farklı koldan sürdürülen güncel çalışmalar, ortaya konan pek çok bilimsel ürün aracılığıyla insanlığın hizmetine sunulmaya devam etmektedir (Holm, 2004: 7-8).

Bu makalenin amacı, başta teoloji olmak üzere psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi alanlarda lisans düzeyinde alan formasyonu almış ve psikoloji ve din ilişkileri gibi konulara ilgi duyduğu için ‘din psikolojisi’ alanında “yüksek lisans” düzeyinde lisansüstü çalışmayı düşünen genç araştırmacılara, adı geçen bilim dalının bilim tarihi bağlamında ve ‘yüksek lisans’ özelinde Türkiye’deki lisansüstü eğitim süreciyle ilgili genel bir profil ortaya koymaktır. Ayrıca, halen bu alanda çeşitli akademik düzeylerde araştırma yapan Türk din psikologlarına ise uzmanlık alanlarının bugünün (2015) Türkiye’sindeki lisansüstü durumuyla ilgili betimsel bir tablo vermeye çalışmak da bu makalenin amaçları arasındadır.

Yukarıda sözü edilen bu amacı gerçekleştirebilmek için metodolojik çerçeve kapsamında, Türkiye’de din psikolojisi alanında ‘yüksek lisans’ düzeyinde yapılan lisansüstü eğitime yönelik bu incelemede metodolojik olarak; (a) yöntemine göre ‘durum tespiti/betimleme’ yaklaşımını esas alan tarama modeli; (b) amacına göre ise ‘değerlendirme’ yaklaşımı kullanılmıştır (Nazik, 2001: 13-18). Bu sözü edilen metodolojik örüntü kullanılarak Türkiye’de din psikolojisi alanında yapılan yüksek lisans eğitimini konu alan bu makalede, alana akademik düzeyde ilgi duyan Türkiye’deki uzmanları bilgilendirme ve alanla ilgili farkındalık oluşturma amacını gerçekleştirebilmek için aşağıdaki uygulamalara yer verilmiştir:

- Veri toplama işlemi, bir çalışma takvimi kapsamında başta internet kaynakları kullanılarak Ocak 2016-Haziran 2016 tarihleri arasında kaynak taraması yoluyla konuya ilişkin üniversite isimleri temel

alınarak din psikolojisi alanında yüksek lisans programlarının listesi oluşturulmuştur.

- Kronolojik bağlamda tarama tarihi olarak ise Türkiye’de din psikoloji bilim dalının Türk üniversite tarihi bağlamında ilk tanınmasını sağlayan Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin kuruluşu olan 1949 yılı ile bu makaleye konu olan program uygulamalarını tarama yılının bitiş tarihi olan 2015 yılı arası belirlenmiştir. Bu sebeple de kaynak tarama çalışması, kronolojik aralık olarak 1949-2015 yılları arasıyla sınırlandırılmıştır.
- Ayrıca, bu makaleye konu olan kaynak taraması yapılırken, öncelikle çalışmada kullanılan üniversitelerin ilgili resmi web siteleri kullanılarak din psikolojisi alanında açılan yüksek lisans programlarının “Felsefe ve Din Bilimleri” şemsiyesi altındaki çerçeve programı çıkarılmıştır. Daha sonraki süreçte son olarak, ilgili her bir üniversitede açılan bu yüksek lisans programları, din psikolojisine özel olarak daraltılmış ve diğer din bilimleri (din sosyolojisi, din eğitimi, dinler tarihi vb.) analiz dışında bırakılmıştır.
- Konuya ilişkin elde edilen veriler, ulaşılan bilgilerle sınırlandırılmıştır ve bu bilgiler, konuyu açıklamak için yeterli görülmüştür.

A. Türkiye’deki Üniversitelerde Din Psikolojisi Alanında Açılan Yüksek Lisans Programlarının Genel Değerlendirilmesi

Türkiye’deki lisansüstü kurumsal akademik yapılanmada üniversitelerdeki sosyal bilimler enstitülerine bağlı olan “Din Psikolojisi Bilim Dalı”, şemsiye bir yaklaşımla tasarlanan ‘Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı’ içerisinde yer almaktadır. Çerçeve programdaki tanıma göre, “Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı: İnsanlık tarihinde ortaya çıkan farklı düşünce akımları, bu düşüncelerin birey ve toplumda meydana getirdiği değişimler ile modern yaşamdaki bireyin duygu ve düşüncelerinden hareketle nasıl olacağına yönelik tartışmaları araştıran bir alan” olarak seçmiştir. İlerlemenin, gelişmenin ve bir medeniyet ortaya çıkarmanın ancak yeni bir düşünce şekli ve vizyoner bir ufukla olabileceğine inanan bu alan, tarihin düşünce mirasını incelemekte; fakat aynı zamanda modern toplumlardaki düşünce hareketlerini de araştırma alanına almaktadır. Akademik bir çatı perspektifinden hareket ederek bu ihtiyaçları karşılamak amacıyla “Din Psikolojisi, Din Sosyolojisi, Dinler Tarihi, Din Eğitimi, Din Felsefesi, İslam Felsefesi, Felsefe Tarihi ve Mantık” bilim dalları olmak üzere 8 bilim dalından oluşturulmuştur.

Türkiye'deki akademik yapılanmanın bir sonucu olarak alan uzmanı akademisyen desteğini ilahiyat fakültelerinden karşılayan Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı'nda –üst çatı olarak- ortak açılan bir yüksek lisans programı, “Felsefe Tarihi, İslam Felsefesi, Din Felsefesi, Mantık, Dinler Tarihi, Din Sosyolojisi, Din Psikolojisi ve Din Eğitimi” bilim dallarının tümünü kapsamaktadır. Batılı yüksek öğretim sistemlerine uluslar arası akreditasyondan önceki yakın zamana kadar bir üniversiteden diğerine önemli farklılıklar gösteren lisansüstü eğitim programlarındaki ‘şemsiye’ bir yaklaşımla açılan bu bölümün, özellikle Avrupa yüksek öğretim sistemlerine akreditasyonunu tamamlamış Türkiye'deki devlet veya özel/vakıf üniversitelerinde ortak bir standarda ulaştığını söylemek mümkündür.

Öte yandan uluslararası yükseköğretim kurumlarına akreditasyon sürecini tamamlamış bir yüksek lisans programı olarak “Din Psikolojisi Bilim Dalı”nın da aralarında bulunduğu Türkiye'deki ‘Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı’, ortalama 120 AKTS kredilik ikinci derece sistemi içindedir. Program başarılı bir şekilde tamamlanıp, program yeterlilikleri sağlandığında ‘Felsefe ve Din Bilimleri’ alanında yüksek lisans derecesine sahip olunur. Her ne kadar şu anki güncel çerçeve program, Felsefe ve Din Bilimleri olarak şemsiye program formatında açılmış olsa da, din psikolojisi alanında akademik çalışma yapacak yüksek lisans öğrencisi, bu şemsiye programdaki –azınlıkta olan- zorunlu derslerin dışındaki –çoğunlukta olan- ‘seçmeli dersleri’ din psikolojisi alanındaki derslerden seçerek alan uzmanlığı yeterliliğini yükseltmeye çalışmaktadır. Elbette ki tez aşamasına gelen öğrenci, tez konusunu da yine din psikolojisi alanından seçtiği için bu alanda uzman bir öğretim üyesi danışmanlığında yüksek lisans tezini bitirebilmektedir.

Bu araştırmaya konu olan üniversitelerdeki programa kabul kriterlerine bakıldığında, temelde teoloji lisansı-[B.Th.], bazen de - üniversitelerin kabulüne bağlı olarak- psikoloji ve/veya psikolojik danışmanlık ve rehberlik lisansı eğitimini başarı ile tamamlayan adayların, müracaat ve mülakat işlemlerinde başarılı olmaları koşuluyla Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans programlarında öğrenim görebildikleri saptanmıştır. Adı geçen programa kabul ve kayıt koşulları özelde üniversiteden üniversiteye bazı değişiklikler gösterse de, genel olarak kayıt-kabul için gerekli şartlar şu şekilde sıralanabilir: (i)-Lisans diplomasına sahip olma, (ii)-Lisansüstü giriş sınavından (ALES) gerekli taban puanına sahip olma, (iii)-Yabancı dil sınavından gerekli taban puanına sahip olma (bazı üniversiteler tarafından taban puan istenmeyebilir), (iv)-Yabancı uyruklu öğrencilerden belirli düzeyde Türkçe bildiklerine ilişkin (TÖMER) dil belgesi.

Adı geçen yüksek lisans programlarına kabul alabilmek için – ortalama- gerekli olan ölçme-değerlendirme kriterleri ise genel olarak şu şekil değerlendirilmektedir: (i)-Yüzdeler oranları üniversitelerarası değişiklik göstermesine bağlı olarak adayın {ALES puanı + Lisans dönemi akademik başarı ortalaması/diploma notu + Yabancı dil puanı + mülakat notu} ağırlıklı yüzdeler dilimlerine göre toplanarak 100 puan üzerinden tek bir puana çevrilir. (ii)-Adaylar, değerlendirme sonrası aldıkları ağırlıklı toplam puana göre sıralanır ve en yüksek puanlı adaydan başlanarak kontenjana göre programa öğrenci alımı yapılır. (iii)-Yabancı uyruklu adayın ise {ALES puanı + lisans dönemi akademik başarı ortalaması + mülakat notu} üzerinden aldıkları ağırlıklı toplam puan belirlenir ve buna göre en yüksek puanlı adaydan başlanarak kontenjana göre öğrenci alınır. Her üniversite kendine göre adı geçen bu program için yabancı uyruklu öğrenci kontenjanı belirleyebilir.

Özelde din psikolojisi alanı için programa ilişkin genel olarak yeterlilik koşulları ve kurallarına bakıldığında ise; (i)-yüksek lisans derecesi için programda mevcut olan derslerden teorik olarak en az 24 kredi ders alan ve tümünü başarıyla tamamlayan, (ii)-100 puan üzerinden en az 70 puan akademik ortalamaya sahip olan, (iii)-din psikolojisi alanında konusuyla ilgili hazırladığı tezi seçilmiş bir jüri önünde başarıyla savunan öğrencilere “Felsefe ve Din Bilimleri” alanında ‘Yüksek Lisans Diploması’ verilir. Türkiye’de 2000’li yılların başlarına kadar düzenlenen yüksek lisans diplomalarında ‘Din Psikolojisi’ ibaresi yer alırken; uluslararası akreditasyonun getirdiği zorunluluk sonucunda şu anda verilen diplomalarda ise ‘Felsefe ve Din Bilimleri’ ibaresi yer almaktadır.

Adı geçen bu yüksek lisans programında ölçme ve değerlendirme olarak her öğrencinin dönem başında derslere kayıt yaptırması ve dönem sonu sınavına girebilmesi için ise derslerin en az %70’ine devam etmiş olması gereklidir. Öğrenciler, her ders için en az 1 yarıyıl sonunda dönem sınavına tabi tutulurlar. Yarıyıl sonu sınavlarından 100 puan üzerinden en az 70 puan alma zorunluluğu vardır. Programı başarıyla tamamlamak için programda mevcut olan derslerin tümünü (120 AKTS karşılığı) geçmek ve ilgili enstitünün tez yazım yönergesine uygun olarak tez yazım aşamasını başarıyla bitirip tezini oluşturulan jüri karşısında yine başarıyla savunması gerekmektedir (<http://uludag.edu.tr>).

Özelde din psikolojisi bilim dalı için Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı’nda açılan tezli yüksek lisans programlarının süresi, ilgili üniversitenin istediği dil puanını elde etmeleri, ders ve tez dönemlerinde başarılı olmaları

durumunda -normal şartlarda- 2 tam yıldır (1 yılda→2 yarıyıl, her yarıyıl→16 hafta, zorunlu ders yükü = 120 AKTS). Ancak öğrenci gerekli görmesi durumunda 1 tam yıl daha uzatma isteğinde bulunabilir. Bu durumda süre, 3 tam yılda tamamlanır (ayrıca programa ilişkin çerçeve yönetmelik için bkz. Ek-1). Normal şartlarda uzatma hakkını kullanmaksızın 1 yıl (iki dönem) ders ve 1 yıl (iki dönem) da tez dönemi olmak üzere toplam 2 yılda bu yüksek lisans programını bitirenler, eğitim ve din hizmetleri alanında görevlerini daha donanımlı bir şekilde yerine getirebildikleri gibi ilahiyat fakülteleri başta olmak üzere ilgili diğer fakültelerde de alanda ve/veya alana yakın branşlarda araştırma görevlisi ve/veya öğretim görevlisi gibi üniversite kadrolarında çalışarak akademik kariyerlerine devam etme olanaklarına da sahiptirler.

Lisansüstü düzeyde din psikolojisi alanında çalışmak isteyen aday için yüksek lisans programının amacı, “bu alanda bilgi üretmeyi, bu bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşmayı başaracak yetenekli ve eleştirel düşünme becerisine sahip uzman olabilmektir.” Bunun yanı sıra program, yüksek lisans düzeyinde başarılı olan öğrencileri doktora aşamasına hazırlamayı da amaçlamaktadır.

B. Türkiye’deki Üniversitelerde Din Psikolojisi Alanında Verilen Yüksek Lisans Dersleri

Makalenin bu bölümünde, Türkiye’deki çeşitli üniversitelerde Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı’nda açılan yüksek lisans programlarında yer alan sadece Din Psikolojisi Bilim Dalı’ndaki yüksek lisans ders içerikleri bilgilerine yer verilmiştir. Dolayısıyla şemsiye anabilim dalında yer alan diğer bilim dallarına ilişkin verilen dersler ve içerikleri, bu çalışmanın kapsamı dışındadır.

Araştırma kapsamında bu makalede -alfabetik sıraya göre- “(i)-Ankara Üniversitesi, (ii)-Atatürk Üniversitesi, (iii)-Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, (iv)-Çukurova Üniversitesi, (v)-Dokuz Eylül Üniversitesi, (vi)-Erciyes Üniversitesi, (vii)-Hitit Üniversitesi, (viii)-Marmara Üniversitesi, (ix)-Ondokuz Mayıs Üniversitesi, (x)-Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, (xi)-Sakarya Üniversitesi, (xii)-Süleyman Demirel Üniversitesi, (xiii)-Uludağ Üniversitesi” olmak üzere toplamda 13 üniversitedeki alan dersleri incelenmiştir. Dolayısıyla bu listenin dışında yer alan üniversitelerdeki söz konusu programlar değerlendirmeye alınmamıştır.

Makalede, adı geçen programa ilişkin söz konusu bilgi kaynakları olarak ise daha çok (a) listeye alınan üniversitelerin resmi internet siteleri ile (b) araştırmacının bizzat din psikologlarının kendileriyle yaptığı telefon

görüşmeleri ve (c) elektronik posta yazışmaları kullanılmıştır. Makalenin bu bölümünde, alt başlıklardaki üniversite isimlerinin yanında yer alan alfabetik kodlamalar, konuyla ilgili oluşturulan Grafik-1’deki üniversitelerin kodlarını göstermektedir (bkz. ‘Sonuç’ bölümü). Ayrıca araştırmada yer alan ders isimleri, –veri kaynağı esas alınarak- bazen tüm bir ders dönemini kapsayan 1 yıllık program birleştirilerek, bazen de dönemlere göre (Güz ve Bahar Dönemi) şeklinde düzenlenmiştir.

Söz konusu liste düzenlenirken; “(a) önce alfabetik sıraya göre üniversite adı, (b) daha sonra hemen ilgili üniversitenin altına –ulaşılabilirdiği kadarıyla- program hakkında bilgi ve enstitünün açık adresi ile programda ders veren öğretim üyesi bilgileri; son olarak da (c) her üniversiteye özel tablo hazırlanarak dersler ve kredi durumları hakkındaki bilgilere” yer verilmiştir.

1. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Ankara]–(a)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Türkiye’de din psikolojisi alanında en eski program, 1949 yılında kurulan İlahiyat Fakültesi’nin de içinde yer aldığı bu üniversitede açılmıştır. Dolayısıyla ilk kuşak din psikologları, bu üniversitedeki programda lisansüstü eğitimlerini tamamlayarak akademik unvanlarını almışlardır. Şu anda din psikolojisi alanında açılan program, aynı zamanda anabilim dalı başkanlığını yapan Prof. Dr. Öznur Özdoğan tarafından yönetilmektedir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-1).

b. İletişim Bilgileri: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ankara Üniversitesi Tömer Yenişehir Şubesi Binası

Kat: 7-8-9 Atatürk Bulvarı No: 65 Yenişehir/Ankara

Web: <http://sosbilens.ankara.edu.tr>

E-mail: bsosbil@ankara.edu.tr

Telefon: 0 (312) 600 01 11

Faks: 0 (312) 600 01 14

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Öznur Özdoğan (Başkan), Yrd. Doç. Dr. Mualla Yıldız, Dr. Nuran Erdoğan Korkmaz.

Tablo 1. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri – [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
26075001	Din psikolojisinin tarihi-1	Seçmeli	2	6

26075004	Transpersonel psikoloji-ıı	Seçmeli	4	11
26075012	Din psikolojisinin alanı ve konuları-ıı	Seçmeli	2	6
26075026	Hayatın içinde din psikolojisi bilimi	Seçmeli	3	8
26075027	Din psikolojisinin alanı ve konuları-ı	Seçmeli	2	6
26075032	Yaşam olayları ve dini baş etme	Seçmeli	3	8
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
26075037	Din psikolojisinde yöntemler-I	Zorunlu	3	8
26075038	Din psikolojisinin tarihi-II	Seçmeli	2	6
26075042	Kadın ve maneviyat	Seçmeli	3	8
26075044	Palyatif tıp ve maneviyat	Seçmeli	2	6
26075046	Transpersonel psikoloji ve maneviyat	Seçmeli	3	8
26075048	Tüketim kültürü ve din	Seçmeli	3	8
<p>* Not-1: Dersler 1 yıllık (iki dönem) ders dönemini içermektedir.</p> <p>Tez dönemi bu tabloda yer almamaktadır.</p> <p>* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.</p> <p>{Kaynak: [http://sosbilens.ankara.edu.tr], (Şubat-2016)}</p>				

2. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Erzurum]-(b)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Programa kabul ve kayıt koşulları: (i)-Enstitünün belirlediği alanlarda lisans diplomasına sahip olmak, (ii)-ALES (Sözel) puan türünde en az 55 puanına sahip olmak, (iii)-Sözel ALES puanının % 60'ı ile lisans ağırlıklı genel not ortalamasının % 40'ının toplamının en az 55 olması, (iv)-En yüksek puan alan adaydan başlamak üzere yapılacak sıralamada açılan kontenjan içinde yer almak, (v)-Bilimsel hazırlık sınıfı koşuluyla kabul edilmesi durumunda bilimsel hazırlık sınıfını 1 yılda başarmış olmak, (vi)-Yabancı uyruklu öğrencilerde Avrupa Dil Portföyü'ne göre B2 (veya 100 üzerinden 70 puan başarı) düzeyinde Türkçe dil bilmek. Ayrıca diğer üniversitelerin

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı’ndaki aynı düzeydeki programdan yatay geçişle öğrenci kabul edilebilmektedir. Programa öğrenci başvuru ve kabul koşulları, her akademik dönem başlamadan önce Sosyal Bilimler Enstitüsü internet adresinde yayınlanmaktadır. Öğrenciler, zorunlu dersleri öncelikli almak üzere her yarıyıl alacağı dersleri 30 AKTS’ye tamamlar. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nde açıklandığı gibi öğrenciler, mezun olabilmeleri için bütün dersler, seminer ve tezden başarılı olmalı ve geçer not almalıdırlar (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-2).

b. İletişim Bilgileri: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yabancı Diller Yüksek Okulu B Blok 3. Kat 25240 Erzurum

Web: <http://www.atauni.edu.tr>

E-mail: sosbil@atauni.edu.tr

Telefon: 0 (442) 2314928

Faks: 0 (442) 2314911

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Faruk Karaca (Başkan), Yrd. Doç. Dr. Behlül Tokur.

Tablo 2. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SOB-501	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu		6
Toplam				30
1. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB-577	Din bilimlerinde araştırma teknikleri	Zorunlu	3	6
FDB-543	Sosyal bilimlerde araştırma metodolojisi	Seçmeli	3	6
FDB-521	Dinî danışmanlık ve rehberlik	Zorunlu	3	6
FDB-527	Değer psikolojisi	Seçmeli	3	6
FDB-533	Din psikolojisine giriş	Seçmeli	3	6
FDB-531	Kişilik ve din	Seçmeli	3	6
FDB-535	Ölüm psikolojisi ve din	Seçmeli	3	6
FDB-515	Tanrı tasavvurları	Zorunlu	3	6

2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SOB-502	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu		6
Toplam				30
2. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB-578	Bilimsel araştırmalarda etik	Zorunlu	3	6
FDB-540	Bilimsel değerlendirme ve araştırma metodu	Seçmeli	3	6
FDB-522	Genel psikoloji	Seçmeli	3	6
FDB-529	İbadet psikolojisi	Seçmeli	3	6
FDB-521	Ruh ve ölümsüzlük düşüncesi	Seçmeli	3	6
FDB-525	Stres ve din	Seçmeli	3	6
FDB-523	Dini gelişim psikolojisi	Zorunlu	3	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SOB-603	Yüksek lisans tez önerisi	Zorunlu		18
SOB-601	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu		6
SOB-605	Seminer	Zorunlu		6
Toplam				30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SOB-602	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu		6
SOB-604	Yüksek lisans tezi	Zorunlu		24
Toplam				30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir. Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://www.atauni.edu.tr/sosyal-bilimler-enstitusu-2]}				

3. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Çanakkale]-(c)

a. Program hakkında bilgi:

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı şemsiyesi altında sekiz bilim dalından oluşan bir programdır. Bu programa kayıt olan öğrenci, din psikolojisi alanından kendi seçeceği derslerle toplamda 24 yerel krediyi ve her dönem için 30 AKTS'yi tamamlar. Ardından yine anabilim dalına ait bir konuda tezlerini hazırlayarak programdan mezun olur. Bu programa 2015 yılında 30'un üzerinde öğrenci devam etmektedir. Programa kabul şartları: (i)-Bir lisans diplomasına sahip olmak, (ii)-Mezuniyet not ortalamasının 100 üzerinden en az 60 olması, (iii)-Başvurduğu programın puan türünde ALES'den en az 55 standart puana sahip olmak. Programa giriş puanı ise lisans mezuniyet not ortalamasının %20'si, ALES puanının %50'si ve 100 üzerinden değerlendirilen yazılı bilim sınavının %20'si ve yabancı dil sınavının %10'u alınarak hesaplanır. Giriş puanı 60 veya daha fazla olan adaylar, puan sırasına göre yüksek lisans programlarındaki kontenjan listesine alınır. Giriş puanı eşit olan adaylardan ALES puanı eşit olana öncelik verilir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-3).

b. İletişim Bilgileri: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Terzioğlu Kampüsü / Çanakkale

Web: <http://sbe.comu.edu.tr>

E-mail: sosyalbil@comu.edu.tr

Telefon: 0 (286) 218 0018

Faks: 0 (286) 218 0524

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Doç. Dr. Hasan Kaplan, Yrd. Doç. Dr. Nurten Kimter.

Tablo 3. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FEDB5027	Sosyal bilim araştırmalarında yöntem	Seçmeli	3	7.5
FEDB5041	Ahlak psikolojisine giriş	Seçmeli	3	7.5
FEDB5059	Din psikolojisinde seçme konular-ı	Seçmeli	3	7.5
FEDB5073	Din bilimleri araştırmaları metodolojisi	Seçmeli	3	7.5
FEDB5075	Popüler dindarlık	Seçmeli	3	7.5
FEDB5077	Psikologların din ve tanrı görüşleri	Seçmeli	3	7.5
FEDB5079	Tasavvuf psikolojisi	Seçmeli	3	7.5

FEDB5081	Çocukta dini ve ahlaki düşüncenin gelişimi	Seçmeli	3	7.5
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FEDB5034	Sosyal psikoloji	Seçmeli	3	6
FEDB5036	Gelişim psikolojisi	Seçmeli	3	6
FEDB5040	Kişilik ve inanç	Seçmeli	3	6
FEDB5044	Din psikolojisinde seçme konular-II	Seçmeli	3	6
FEDB5074	Dini gelişim teorileri	Seçmeli	3	6
FEDB5076	Din psikolojisi tarihi	Seçmeli	3	6
<p>* Not-1: Dersler 1 yıllık (iki dönem) ders dönemini içermektedir. Tez dönemi bu tabloda yer almamaktadır. * Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır. {Kaynak: [http://sbe.comu.edu.tr], (Mart-2016)}</p>				

4. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Adana]-(d)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Program Doç. Dr. Hasan Kayıklık tarafından yönetilmektedir. Bu programı başarı ile tamamlayan öğrencilere Felsefe ve Din Bilimleri (Tezli Yüksek Lisans) diploması verilir. Bu programdan mezun olabilmek için programdaki tüm dersleri başarıyla tamamlamak ve 4.00 üzerinden en az 3.00 ağırlıklı not ortalamasına sahip olmak gereklidir. Mezun olabilmek için sadece ders dönemini içeren iki yarıyıl 60 AKTS kredisi karşılığı ilan edilen lisansüstü ders programından ders alınması ve başarılı bir şekilde bu derslerin tamamlanması gerekmektedir. Ders aşamasının tamamlanmasının ardından danışman öğretim üyesinin yönetiminde belirlenecek bir konuda tez çalışması yapılmalıdır. Öğrencinin mezun olabilmesi için hazırlanmış olduğu bu tezini jüri önünde başarıyla savunması gerekir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-4).

b. İletişim Bilgileri: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü 01330 Balcalı/Adana

Web: <http://sosyalbilimler.cu.edu.tr>

E-mail: sosbil@cu.edu.tr

Telefon: 0 (322) 338 65 74

Faks: 0 (322) 338 69 47

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Hasan Kayıklık (Başkan), Prof. Dr. Asım Yapıcı.

Tablo 4. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Seçmeli dersler--	Seçmeli	24	24
FDB1 700	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6
Toplam			30	30
1. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 721	Psikolojik akımlar açısından din	Seçmeli	3	6
FDB 729	Psikolojik açıdan inanç ve inançsızlığın tartışılması	Seçmeli	3	6
FDB 731	Din psikolojisinin tarihsel gelişimi	Seçmeli	3	6
FDB 733	Din psikolojisinin temel sorunları	Seçmeli	3	6
FDB 735	Dinsel hayatın boyutları ve psiko-sosyal uyum	Seçmeli	3	6
FDB 737	Din ve kimlik	Seçmeli	3	6
FDB 787	Dinsel değişim ve din değiştirme	Seçmeli	3	6
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB1 700	Uzmanlık alanı dersi	Zorunlu	6	6
FDBS 700	Seminer	Zorunlu	6	6
---	Seçmeli dersler--	Seçmeli	-	18
Toplam				30
2. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 722	Dini yaşayışın psikolojik temelleri	Seçmeli	3	6
FDB 724	Din psikolojisinde metot meselesi	Seçmeli	3	6
FDB 730	Kişilik ve dinsel inanış	Seçmeli	3	6
FDB 732	Yetişkinlik ve yaşlılık dönemi dindarlığı	Seçmeli	3	6

FDB 734	Sosyal psikolojik açıdan din ve dindarlık	Seçmeli	3	6
FDB 736	Dinsel gruplar arası ilişkiler	Seçmeli	3	6
FDB 738	Dindarlığın ölçülmesi ve din bilimlerinde istatistik	Seçmeli	3	6
FDB 746	Din fenomenolojisine giriş	Seçmeli	3	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB1 700	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6
FDB1 701	Tez	Zorunlu	24	24
Toplam			30	30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB1 700	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6
FDB1 701	Tez	Zorunlu	24	24
Toplam			30	30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir.				
Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://sosyalbilimler.cu.edu.tr], (Mart-2016)}				

5. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [İzmir]-(e)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Program, aynı zamanda anabilim dalı başkanlığını yapan Prof. Dr. Adil Çiftçi tarafından yönetilmektedir. Programa kabul şartları: (i)-Lisans diplomasına sahip olmak; (ii)-Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı'nın (ALES) ilgili dalından en az 55 puan almış olmak; (iii)-Yüksek Lisans Bilim Sınavı'ndan en az 65 puan almış olmaktadır. Bu programa yatay geçişle öğrenci alınmamaktadır. Yüksek Lisans Programında 16 öğretim üyesi ve 15 araştırma görevlisi bulunmaktadır. Öğrencilerin proje ve tez ile ilgili çalışmalarına destek sağlayabilecek tez kütüphanesi mevcuttur. Felsefe ve Din Bilimleri Yüksek Lisans programında tüm dersler seçimlidir. Derslerin alınmasında ön koşul aranmamaktadır. 2 dönemde gerçekleştirilen derslerini başarıyla tamamlayan öğrenciler, son dönemlerinde seminer

hazırlamakla yükümlüdürler. Seminer koşulunu da başarıyla tamamlayan öğrenciler yüksek lisans tezini hazırlar ve savunur. Yüksek Lisans programı, tezle beraber ilgili dersler (54 AKTS), uzmanlık alanı dersi (4 AKTS), Seminer (2 AKTS) ve tez çalışması (60 AKTS) olmak üzere toplamda 120 AKTS'den oluşur. Öğrencilerin mezun olabilmeleri için genel not ortalamalarının en az 2.50/4.00 olması ve tüm dersleri en az CB/S/TP notları ile geçmiş olmaları gerekir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-5).

b. İletişim Bilgileri: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tınaztepe Yerleşkesi, 35390 Buca / İzmir

Web: <http://www.sbe.deu.edu.tr>

E-mail: sosyalbil@deu.edu.tr

Telefon: 0 (232) 301 87 82

Faks: 0 (232) 453 02 66

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Recep Yaparel (Anabilim Dalı Başkanı), Yrd. Doç. Dr. Cihad Kısa.

Tablo 5. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Seçmeli dersler--	Seçmeli	30	30
Toplam			30	30
1. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 5103	Sosyal psikoloji	Seçmeli	3	6
FDB 5105	Din fenomenolojisi-1	Seçmeli	3	6
FDB 5077	Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri	Seçmeli	3	6
FDB 5079	Felsefe ve din bilimleri-1	Seçmeli	3	6
FDB 5093	Günümüz psikolojisinin ana sorunları-1	Seçmeli	3	6
FDB 5083	Din bilimlerinde anlama ve yorumlama kuramları-1	Seçmeli	3	6
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 5098	Uzmanlık alanı	Zorunlu	2	4
FDB 5096	Seminer	Zorunlu	2	2
---	Seçmeli dersler--	Seçmeli	-	24

Toplam			30	30
2. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 5122	Din sosyal psikolojisi	Seçmeli	3	6
FDB 5124	Ruh sağlığı ve din	Seçmeli	3	6
FDB 5110	Din fenomenolojisi-ı	Seçmeli		
FDB 5120	Misticizm ve dini tecrübenin epistemolojik değeri	Seçmeli	3	6
FDB 5092	Günümüz psikolojisinin ana sorunları-ı	Seçmeli	3	6
FDB 5076	Felsefe ve din bilimleri-ı	Seçmeli	3	6
FDB 5100	Din bilimlerinde anlama ve yorumlama kuramları-ı	Seçmeli	3	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 5099	Tez	Zorunlu	30	30
Toplam			30	30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 5099	Tez	Zorunlu	30	30
Toplam			30	30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir. Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://www.deu.edu.tr], (Mayıs-2016)}				

6. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Kayseri]-(f)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Programa başvuru ve giriş şartları: (i)-Lisans mezuniyet not ortalamasının 100 tam puan üzerinden en az 55 veya 4'lük sistemde 2.00 eşdeğeri olması gerekir; (ii)-ALES puanının anabilim dallarının istemiş olduğu puan türünden en az 55 standart puan olması gerekir. Başvuran adayların ALES puanının %50'si, lisans mezuniyet notunun %15'i, yabancı dil notunun %15'i, mülakat/yazılı sınavı notunun % 20'si dikkate alınarak

sıralaması yapılacaktır. Lisans programlarını yurt dışında tamamlayan öğrencilerin durumları ilgili Anabilim Dalı Başkanlığı'nın görüşleri alınarak Enstitü Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanır. Öğrenciler, zorunlu dersleri öncelikli almak üzere her yarıyıl alacağı dersleri 30 AKTS'ye tamamlamak zorundadır (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-6).

b. İletişim Bilgileri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 38039 Kayseri

Web: <http://sbe.erciyes.edu.tr>

E-mail: sosbilerciyes.edu.tr

Telefon: 0 (352) 437 52 74

Fax: 0 (352) 437 07 82

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Doç. Dr. Ali Kuşat (Anabilim Dalı Başkanı), Yrd. Doç. Dr. Mustafa Ulu.

Tablo 6. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
1. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 521	Bilimsel araştırma teknikleri	Zorunlu	6	6
FDB 571	Din psikolojisinin tarihsel gelişimi	Seçmeli	6	6
FDB 573	Din psikolojisinde başlıca akımlar	Seçmeli	6	6
FDB 575	Din psikolojisi kaynak metinler	Seçmeli	6	6
FDB 535	Din fenomenolojisi	Seçmeli	6	6
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 522	Seminer	Zorunlu	6	6
Toplam				30
2. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 572	Din psikolojisinin temel problemleri	Seçmeli	3	6
FDB 574	Din sosyal psikolojisi	Seçmeli	3	6
FDB 576	Kişilik ve din	Seçmeli	3	6
FDB 582	Yeni dini hareketler	Seçmeli	3	6
FDB 584	Anadolu'nun dini folkloru	Seçmeli	3	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				

Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 751	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	5	5
FDB 711	Tez çalışması	Zorunlu	25	25
Toplam			30	30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 751	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	5	5
FDB 711	Tez çalışması	Zorunlu	25	25
Toplam			30	30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir. Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır. * Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır. {Kaynak: [http://sbe.erciyes.edu.tr], (Mayıs-2016)}				

7. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Çorum]-(g)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Programa kabul şartları: (i)-Başvurabilmek için adayların bir lisans diplomasına sahip olmaları veya bu diploma yurt dışından alınmış ise Yükseköğretim Kurulu'nun denkliğini kabul etmesi ve 100'lük sistemde en az 60 ve 4'lük sistemde ise en az 2.30 not ortalaması koşulunu taşıyor olmaları, (ii)-ALES'ten başvurduğu programın puan türünde en az 55 standart puan almış olmaları, (iii)-yabancı dil sınavlarından birine girmiş olmaları gerekir. Programa giriş sınavı başarı notunun hesaplanmasında; ALES puanının % 50'si, lisans mezuniyet notunun % 20'si, yabancı dil puanının % 20'si ve mülakat sınavının % 10'u alınır. Bu şekilde hesaplanacak toplam puanın 100 üzerinden en az 50 olması kaydıyla, adaylar en yüksek puandan aşağıya doğru sıralanarak kontenjan kapsamında öğrenciliğe kabul edilir. Ders geçme notu 100 puan üzerinden 70 puandır. Yüksek lisans programından mezun olmak için öğrencilerin 24 krediden az olmamak koşuluyla en az 8 ders, seminer çalışması, diğer öğrenim etkinliklerini başarı ile tamamlamış olmaları ve alanıyla ilgili hazırlamış oldukları tezlerini başarı ile savunmuş olmaları gerekir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-7).

b. İletişim Bilgileri: Hitit Üniversitesi Kuzey Kampüsü

Çevre Yolu Bulvarı 19030 Çorum

Web: <http://www.sbe.hitit.edu.tr>

E-mail: sosyalbilimler@hitit.edu.tr

Telefon: 0 (364) 2194051-52

Faks: 0 (364) 2194050

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyesi: Doç. Dr. Muammer Cengil (Anabilim Dalı Başkanı).

Tablo 7. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Seçmeli dersler--	Seçmeli	12	30
Toplam			12	30
1. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
0130555	Temel psikolojik kavramlar	Seçmeli	3	7.5
0130525	Türk din psikolojisinin temel problemleri-1	Seçmeli	3	7.5
0130557	Dine psikolojik yaklaşımlar-1	Seçmeli	3	7.5
0130533	Din psikolojisinin temel problemleri-1	Seçmeli	3	7.5
0130511	Din psikolojisinde yöntem ve kaynaklar	Seçmeli	3	7.5
0130503	Din fenomenolojisi	Seçmeli	3	7.5
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
0130598	Seminer	Zorunlu	3	6
---	Seçmeli dersler--	Seçmeli	12	24
Toplam			15	30
2. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
0130504	Araştırma yöntemleri	Seçmeli	3	6
0130520	Dini gelişim teorileri	Seçmeli	3	6
0130512	Sosyal ilimler metodolojisi	Seçmeli	3	6
0130534	Din psikolojisinin problemleri-11	Seçmeli	3	6
0130546	Dindarlık ve dindarlık tipolojileri	Seçmeli	3	6

0130548	Sosyal bilimlerde veri analizi ve SPSS uygulaması	Seçmeli	3	6
0130526	Türk din psikolojisinin problemleri-II	Seçmeli	3	6
0130558	Dine psikolojik yaklaşımlar-II	Seçmeli	3	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
0130105	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6
0130595	Tez çalışması	Zorunlu	24	24
Toplam			30	30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
0130106	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6
0130596	Tez çalışması	Zorunlu	24	24
Toplam			30	30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir. Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://www.sbe.hitit.edu.tr], (Ocak-2016)}				

8. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [İstanbul]-(h)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Lisans eğitimi alarak ALES sınavı ve özel alan mülakatından başarılı olanların kabul edildiği program, bir yıl ders dönemi ve bir yıl tez yazma dönemi olmak üzere toplamda iki yıldır. Mezunlar ise daha çok 'dini danışmanlık, din hizmetleri, aile irşat büroları' gibi sahalarda istihdam edilebilir. Adı geçen programın ölçme ve değerlendirme araçları ise yazılı sınav, seminer ve ödev hazırlama biçimindedir. Programın başkanlığını da aynı zamanda AKTS koordinatörü olan Prof. Dr. Ali Köse (Anabilim Dalı Başkanı) yapmaktadır (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-8).

b. İletişim Bilgileri: M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ressam Namık İsmail Sokak. No.1

34180 Bahçelievler / İstanbul

Web: <http://sbe.marmara.edu.tr>

E-mail: sbe@marmara.edu.tr

Telefon: 0 (212) 506 47 24

Faks: 0 (212) 506 88 61

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Ali Ulvi Mehmedoğlu, Prof. Dr. Ali Köse, Prof. Dr. Veysel Uysal, Doç. Dr. Ali Ayten, Yrd. Doç. Dr. Sevede Düzgüner.

Tablo 8. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB-S1	Seçmeli dersler (1,6)-	Seçmeli	3	32
Toplam			3	32
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB-S50	Seçmeli dersler (5,6,7)-	Seçmeli	3	24
FDB7100	Seminer	Zorunlu	2	4
Toplam			5	28
Seçmeli Dersler-(Ders yılı--iki dönem)				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB7101	Gelişim dönemleri ve din	Seçmeli	3	8
FDB7102	Din psikolojisi araştırmalarında istatistik	Seçmeli	3	8
FDB7103	İnanç ve inançsızlık psikolojisi	Seçmeli	3	8
FDB7104	Dini tutum ve motivasyon psikolojisi	Seçmeli	3	8
FDB7105	Modernleşme, sekülerleşme ve din	Seçmeli	3	8
FDB7106	Kişilik ve din	Seçmeli	3	8
FDB7107	Psikanaliz ve din	Seçmeli	3	8
FDB7108	Modern psikoloji teorileri ve din	Seçmeli	3	8
FDB7110	Modern psikoloji ve psikiyatri	Seçmeli	3	8
FDB7111	Dindarlık ve maneviyat psikolojisi	Seçmeli	3	8
FDB7112	Maneviyat psikolojisi	Seçmeli	3	8
FDB7114	İslam ümmetinin problemleri	Seçmeli	3	8
* Not-1: Dersler 1 yıllık (iki dönem) ders dönemini içermektedir.				

Tez dönemi bu tabloda yer almamaktadır.

*** Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.**

{Kaynak: [http://sbe.marmara.edu.tr], (Nisan-2016)}

9. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Samsun]-(i)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Programa kabul şartları: (a) Adayın transkript belgesinde 100'lük not sistemine dönüştürülmüş genel not ortalaması esas alınır. (b) Transkript belgesinde genel not ortalaması 4'lük sistemde olanlar YÖK'ün 100'lük not dönüşüm tablosunu, 4'lük ve 100'lük genel not ortalaması aynı anda bulunanlar ise 100'lük not ortalamasını dikkate alacaklardır. (c) Bu tezli yüksek lisans programında yabancı dil puan barajı yoktur. (d) Yabancı dil puanı bulunmayan adayların dil puanı sıfır olarak kabul edilir. (e) Tezli yüksek lisansa başvuran adayların ALES taban puanı en az 55 olmalıdır (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-9).

b. İletişim Bilgileri: Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kurupelit Yerleşkesi Eğitim Fakültesi

A Blok 1. Kat 55139 Atakum/Samsun

Web: <http://sosbilens.omu.edu.tr>

E-mail: sbe@omu.edu.tr

Telefon: 0 (362) 457 60 27

Fax: 0 (362) 457 60 27

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Hüseyin Peker, Prof. Dr. Ali Rıza Aydın, Prof. Dr. Mustafa Köylü.

Tablo 9. Dersler ve kredi durumları

Seçmeli Dersler-(Ders yılı--iki dönem)				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB 601	Kişilik ve karakter portreleri	Seçmeli	3	6
FDB 602	Din değiştirme psikolojisi	Seçmeli	2	6
FDB 603	Dini inanç ve düşünce gelişimi	Seçmeli	2	6
FDB 604	Parapsikoloji	Seçmeli	3	6

FDB 605	Temel psikolojik kavramlar	Zorunlu	3	6
FDB 606	Anormal dini belirtiler	Seçmeli	2	6
FDB 607	Din ve psikoloji ilişkisi	Seçmeli	2	6
FDB 608	Dua ve tövbe psikolojisi	Seçmeli	2	6
FDB 609	Dini danışma ve rehberlik	Seçmeli	2	6
FDB 610	Psikoterapide kuramlar	Seçmeli	3	6
FDB 611	Dini danışmanlık alanları	Seçmeli	3	6
FDB 618	Din bilimleri için SPSS uygulamalı istatistik	Seçmeli	3	6
FDB 633	Meslek ahlakı ve dini zihniyet	Seçmeli	2	6
FDB 651	Din fenomenolojisi	Zorunlu	3	6
FDB 655	Anadolu inançları	Seçmeli	2	6
FDB 658	Antropoloji ve halk inançları	Seçmeli	3	6
FDB 660	Din bilimlerinde araştırma yöntemleri	Seçmeli	3	6
FDB 000	Seminer	Zorunlu	0	0
FDB 600	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	4	0
FDB 000	Tez	Zorunlu	0	30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir.				
Tez dönemi bu tabloda yer almamaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://sosbilens.omu.edu.tr], (Şubat-2016)}				

10. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Rize]-(j)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Programda mevcut olan (toplam 120 AKTS karşılığı) derslerin tümünü başarı ile tamamlayarak 4.00 üzerinden en az 2.00 ağırlıklı not ortalaması elde eden ve hazırladığı tezi başarı ile savunan öğrencilere alanında Yüksek Lisans Diploması verilir. Eğitim-öğretim aktiviteleri üniversiteye bağlı ilahiyat fakültesinin sosyal ve fiziki olanaklarından yararlanılarak sürdürülmektedir. Bu amaçla fakülte konferans salonu, kütüphane, bilgisayar laboratuvarı ve sınıfları kullanılmaktadır. Programın tüm gereksinimlerini yerine getirerek başarıyla tamamlayan mezunlara

“Felsefe ve Din Bilimleri” alanında yüksek lisans diploması derecesi verilir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-10).

b. İletişim Bilgileri: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Zihni Derin Yerleşkesi 53100 Rize

Web: <http://erdogan.edu.tr/enstitu/sbe>

E-mail: sbe@erdogan.edu.tr

Telefon: 0 (464) 2172919

Faks: 0 (464) 2172918

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyesi: Yrd. Doç. Dr. Muhammed Kızılgöç (Anabilim Dalı Başkanı).

Tablo 10. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SECFDB01	Seçmeli dersler (4 adet)-	Seçmeli	12	30
Toplam			12	30
SECUAD8000	Uzmanlık alan dersi-1		0	6
SECUAD8000	Uzmanlık alan dersi-11		0	6
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SECFDB02	Seçmeli dersler (3 adet)-	Seçmeli	10	24
FDB5010	Seminer	Zorunlu	2	6
Toplam			12	30
SECUAD8000	Uzmanlık alan dersi-1		0	6
SECUAD8000	Uzmanlık alan dersi-11		0	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SECUAD8000	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6
TEZ5000	Tez çalışması	Zorunlu	24	24
Toplam			30	30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
SECUAD8000	Uzmanlık alan dersi	Zorunlu	6	6

TEZ5000	Tez çalışması	Zorunlu	24	24
Toplam			30	30
Seçmeli Dersler-(Ders yılı--iki dönem)				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5030	Sosyal bilimler metodolojisi	Seçmeli	3	6
FDB5330	Din psikolojisinin temel problemleri	Seçmeli	3	6
FDB5340	Çağdaş psikolojinin temel kavramları	Seçmeli	3	6
FDB5350	Psikoloji ve din psk.ne alternatif yaklaşımlar	Seçmeli	3	6
FDB5360	İslami kaynaklarda psikolojik fenomenler	Seçmeli	3	6
FDB5370	Dine dönüş ve din değiştirme psikolojisi	Seçmeli	3	6
FDB5780	Din fenomenolojisine giriş	Seçmeli	3	6
FDB5800	Antropoloji ve halk inançları	Seçmeli	3	6
FDB5810	Yeni dini akımlar	Seçmeli	3	6
FDB5820	Psikanaliz ve din	Seçmeli	3	6
FDB5830	İslami psikolojiye giriş	Seçmeli	3	6
FDB5840	Gelişim dönemleri ve din	Seçmeli	3	6
FDB5850	Dini tecrübenin yorumlanması	Seçmeli	3	6
FDB5860	Mistisizm psikolojisi	Seçmeli	3	6
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir.				
Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://erdogan.edu.tr/enstitu/sbe], (Mart-2016)}				

11. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Adapazarı]– (k)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Bu bölüm, yüksek öğretimde Felsefe ve Din Bilimleri alanında 90

AKTS kredilik ikinci derece sistemine bağlıdır. Program başarılı bir şekilde tamamlanıp program yeterlilikleri sağlandığında Felsefe ve Din Bilimleri alanında yüksek lisans derecesine sahip olunur. Dereceyi alabilmek ve programı tamamlamak için 60 AKTS kredisi karşılığı ilan edilen lisansüstü ders programından ders alınması ve başarılı bir şekilde bu derslerin tamamlanması gerekmektedir. Ders aşamasının tamamlanmasının ardından danışman öğretim üyesinin danışmanlığında alanıyla ilgili belirlenecek bir konuda tez çalışması yapılarak teslim edilmelidir. Mezuniyet için ayrıca tezi kabul edilen öğrencinin çalışmasını sözlü olarak atanacak jüri önünde başarılı bir şekilde sunması istenmektedir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-11).

b. İletişim Bilgileri: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Esentepe Kampüsü 54187, Serdivan/Sakarya
Web: <http://www.sbe.sakarya.edu.tr>
E-mail: sbe@sakarya.edu.tr
Telefon: 0 (264) 295 55 44
Faks: 0 (264) 295 55 62

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyesi: Prof. Dr. Abdulvahit İmamoğlu (Anabilim Dalı Başkanı).

Tablo 11. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Uzmanlık alanı-ı	Zorunlu		6
---	Dersler (2,3)-	Zorunlu		12
---	Dersler (4,5)-	Seçmeli		12
Toplam				30
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Uzmanlık alanı-ıı	Zorunlu		6
---	Dersler (2,3)-	Zorunlu		12
---	Dersler (4,5)-	Seçmeli		12
Toplam				30
Seçmeli Dersler-(Ders yılı--iki dönem)				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS

FDB 501	Bilimsel araştırma yöntemleri	Zorunlu	3	6
FDP 501	Din psikolojisinin temel meseleleri	Zorunlu	3	6
FDP 504	Günümüz din psikolojisi çalışmaları	Zorunlu	3	6
FDE 507	Çocukta dini ve ahlaki düşüncenin gelişimi	Seçmeli	3	6
FDP 502	İslami psikolojiye yaklaşımlar	Seçmeli	3	6
FDP 503	Din psikolojisinde farklı yaklaşımlar	Seçmeli	3	6
FDP 506	Tasavvuf psikolojisi	Seçmeli	3	6
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Uzmanlık alanı-III	Zorunlu		6
---	Tez çalışması	Zorunlu		24
Toplam				30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
---	Uzmanlık alanı-IV	Zorunlu		6
---	Tez çalışması	Zorunlu		24
Toplam				30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir.				
Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://www.sbe.sakarya.edu.tr], (Nisan-2016)}				

12. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Isparta]-(I)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Program için öğrenci iş yükü dönemlik 30 AKTS, yıllık 60 AKTS kredidir. Program, Felsefe ve Din Bilimleri alanında 120 kredilik ikinci aşama sistemine bağlıdır. Program başarılı bir şekilde tamamlanıp program yeterlilikleri sağlandığında, adaya Felsefe ve Din Bilimleri alanında yüksek lisans bilim uzmanı unvanı verilir. Programı tamamlamak için derslerden en az 48 AKTS kredisinin alınmış olması ve bu derslerin başarıyla tamamlanmış olması gereklidir. Bunun yanında öğrenci danışman öğretim üyesi

danışmanlığında en az bir seminer ödevi hazırlamak zorundadır. Daha sonraki süreçte ise öğrenci danışman öğretim üyesi ile din psikolojisi alanında belirledikleri bir konuda araştırma yapıp tez yazmalıdır. Tezin sözlü olarak savunulmasının ardından başarılı kabul edilen öğrenciler mezun olurlar. Program, Prof. Dr. Hüseyin Certel koordinatörlüğünde yürütülmektedir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-12).

b. İletişim Bilgileri: Süleyman Demirel Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Kampusu

32260 Isparta/Türkiye

Web: <http://sosyalbilimler.sdu.edu.tr>

E-mail: sosyalbilimler@sdu.edu.tr

Telefon: 0 (246) 211 3852

Fax: 0 (246) 237 00 60

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Hüseyin Certel (Başkan), Prof. Dr. Habil Şentürk, Doç. Dr. İlhan Topuz.

Tablo 12. Dersler ve kredi durumları

Seçmeli Dersler-(Ders yılı--iki dönem)				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
02FDB5125	İslâmî psikolojiye giriş	2	6	Seçmeli
02FDB5127	Tasavvuf psikolojisi	3	6	Seçmeli
02FDB5129	Psikolojinin temel kavramları	2	6	Seçmeli
02FDB5130	Ayet ve hadislerin psikolojik yorumu	2	6	Seçmeli
02FDB5131	İbadet psikolojisi	2	6	Seçmeli
02FDB5132	Mistik tecrübenin psikolojisi	2	6	Seçmeli
02FDB5133	Din ve şahsiyet ilişkileri	3	6	Seçmeli
02FDB5134	Değerler psikolojisi	3	6	Seçmeli
02FDB5135	Dini iletişim ve rehberlik	3	6	Seçmeli
02FDB5136	Modern psikoloji tarihi	2	6	Seçmeli
02FDB5138	İbadetin psiko-sosyal fonksiyonları	3	6	Seçmeli
02FDB5103	Dini sosyal hizmet	2	6	Seçmeli
02FDB5148	Din fenomenolojisi	3	6	Seçmeli
02FDB5115	Sosyal bilimlerde araştırma metotları	3	6	Zorunlu
02FDB7502	Seminer (yüksek lisans)	3	6	Zorunlu

02FDB9501	Uzmanlık alan dersi-1	4	0	Zorunlu
02FDB9503	Uzmanlık alan dersi-2	4	0	Zorunlu
02FDB9504	Uzmanlık alan dersi-3	4	0	Zorunlu
02FDB8502	Tez	0	24	Zorunlu
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir.				
Tez dönemi bu tabloda yer almamaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://sosyalbilimler.sdu.edu.tr], (Mayıs-2016)}				

13. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Bursa]-(m)

a. Program hakkında bilgi:

Adı geçen bu üniversitede alana ilişkin tezli yüksek lisans programı açılmıştır. Program kapsamında yer alan derslerden en az 24 kredi ders alan ve tümünü başarıyla tamamlayan, 100 üzerinden en az 70 ve konusuyla ilgili din psikolojisi alanında hazırladığı tezi seçilmiş bir jüri önünde başarıyla savunan öğrencilere Felsefe ve Din Bilimleri alanında yüksek lisans diploması verilir. Program, Prof. Dr. Ahmet Güç koordinatörlüğünde yürütülmektedir (dersler ve kredi durumları için bkz. Tablo-13).

b. İletişim Bilgileri: U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

16059 Görükle, Nilüfer/Bursa

Web: <http://www.uludag.edu.tr/sosyalbilimler>

E-mail: sosbil@uludag.edu.tr

Telefon: 0 (224) 294 24 20

Fax: 0 (224) 294 24 34

c. Programda ders veren din psikoloğu öğretim üyeleri: Prof. Dr. Hayati Hökelekli (Başkan), Doç. Dr. Ahmet Albayrak, Doç. Dr. İbrahim Gürses.

Tablo 13. Dersler ve kredi durumları

1. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-I]				
Kodu	Dersin adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5101	Din bilimlerinde temel yaklaşımlar	Zorunlu	2.5	2.5
FDB5103	Sosyal bilimlerde yöntem	Zorunlu	2.5	2.5
FDB5171	Seminer	Zorunlu	5	5
FDB5175	Tez danışmanlığı-1	Zorunlu	1	1
	Seçmeli dersler--	Seçmeli	19	19

Toplam			30	30
1. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5141	İslâm psikolojisinde temel kavramlar	Seçmeli	5	5
FDB5151	Pozitif psikoloji ve maneviyat	Seçmeli	5	5
FDB5153	Din bilimlerinde yeni yaklaşımlar	Seçmeli	5	5
FDB5155	Davranış bilimlerinde yöntem ve istatistik	Seçmeli	5	5
FDB5181	Yüksek lisans uzmanlık alan dersi-1	Seçmeli	4	4
2. Yarıyıl Dersleri - [Ders Dönemi-II]				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5102	Din bilimlerinde yöntem	Zorunlu	3.5	3.5
FDB5104	Din bilimlerinde temel tartışmalar	Zorunlu	3.5	3.5
FDB5176	Tez danışmanlığı-11	Zorunlu	1	1
	Seçmeli dersler--	Seçmeli	19	19
Toplam			30	30
2. Yarıyıl Seçmeli Dersleri				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5108	Çocukluk ve ergenlikte din	Seçmeli	6	6
FDB5110	Psikanaliz ve din	Seçmeli	6	6
FDB5154	Ruh sağlığı ve din	Seçmeli	6	6
FDB5182	Yüksek lisans uzmanlık alan dersi-11	Seçmeli	4	4
3. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-I]				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5173	Seminer (tezde)	Zorunlu	5	5
FDB5183	Yüksek lisans uzmanlık alan dersi-111	Zorunlu	5	5
FDB5191	Yüksek lisans tez çalışması-1	Zorunlu	20	20
Toplam			30	30
4. Yarıyıl Dersleri - [Tez Dönemi-II]				
Kodu	Dersin Adı	Türü	Kredisi	AKTS
FDB5183	Yüksek lisans uzmanlık alan dersi-1v	Zorunlu	5	5
FDB5191	Yüksek lisans tez çalışması-11	Zorunlu	25	25

Toplam			30	30
* Not-1: Dersler 2 yıllık (dört dönem) ders dönemini içermektedir.				
Tez dönemi bu tabloda yer almaktadır.				
* Not-2: Bu bir tezli yüksek lisans programıdır.				
{Kaynak: [http://www.uludag.edu.tr/sosyalbilimler], (Nisan-2016)}				

Bu bağlamda makalede, ‘Kodu+Dersin Adı+Türü+Kredisi+AKTS’ gibi bilgileri verilen din psikolojisi alanındaki yüksek lisans programlarında verilen derslerin niceliksel ve niteliksel içeriklerine bakıldığında; örneklem olarak alınan on üç [n=13] devlet üniversitesinde toplam yüz altmış sekiz [n=168] adet ders verildiği görülmüştür. [Not: Seminer ve tez üzerinden kredilendirilen dersler bu sınıflandırmanın dışında tutulmuştur; ayrıca elde edilen bu tabloda, ‘zorunlu-seçmeli’ ders ayrımı da yapılmamıştır.]

Sonuç

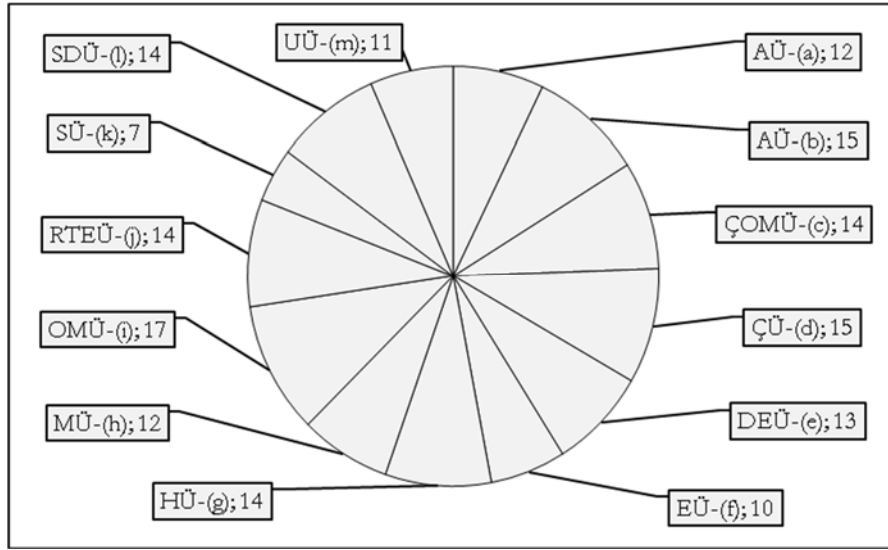
Makalenin bu aşamasına kadar, seçilen üniversite örnekleri üzerinden din psikolojisi bilim dalıyla ilgili Türkiye’de açılan yüksek lisans programları ve dersleri hakkında genel anlamda bir değerlendirme ve analiz yapılmaya çalışılmıştır. Temel olarak Türkiye’deki din psikolojisi alanında yüksek lisans programı açan üniversitelerin resmî internet siteleri taranıp buradaki bilgilerden yararlanılarak, konunun daha anlaşılabilir olmasına yönelik - sadece bu makale için anlamı ve önemi olan- bazı sınıflandırmalar ve sınırlandırmalar yapılarak sunulmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra örnek olarak bir üniversitenin ders içerik detayları ve resmi yazışma dokümanları da verilmiştir (ayrıca bkz. Ek-2 & Ek-3).

Öte yandan alana ilişkin verilen derslerle ilgili olarak “Ankara Üniversitesi-(a)-[n=12]; Atatürk Üniversitesi-(b)-[n=15]; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-(c)-[n=14]; Çukurova Üniversitesi-(d)-[n=15]; Dokuz Eylül Üniversitesi-(e)-[n=13]; Erciyes Üniversitesi-(f)-[n=10]; Hitit Üniversitesi-(g)-[n=14]; Marmara Üniversitesi-(h)-[n=12]; Ondokuz Mayıs Üniversitesi-(i)-[n=17]; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi-(j)-[n=14]; Sakarya Üniversitesi-(k)-[n=7]; Süleyman Demirel Üniversitesi-(l)-[n=14]; Uludağ Üniversitesi-(m)-[n=11]” şeklinde bir istatistiksel dağılım elde edilmiştir. Buna göre en fazla alan dersinin Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde [n=17] olduğu; bunu sırasıyla Atatürk Üniversitesi’nin [n=15] izlediği; en az alan dersinin ise Sakarya Üniversitesi’nde [n=7] verildiği saptanmıştır (bkz. Grafik-1).

Sonuç olarak, nitelik ve nicelik bağlamında yukarıda isimleri yer alan üniversitelerde genelde felsefe ve din bilimleri, özelde ise din psikolojisi alanında açılan yüksek lisans programlarına bakıldığında;

- a. Ders içerikleri analiz edildiğinde, din psikolojisi alanında yüksek lisans yapan öğrencinin özelde adı geçen bu bilim dalındaki lisansüstü alan uzmanlığı bilgisinin yanı sıra genelde din bilimine ilişkin metodoloji bilgisini de yeterli düzeye çıkartabilmesi amaçlanmıştır. Dolayısıyla öğrenciye din bilimleri araştırma yöntem ve tekniklerini de içeren alan metodolojisini öğretebilmek için “Sosyal bilimlerde araştırma metodolojisi, Din bilimlerinde araştırma teknikleri (Atatürk Üniversitesi); Din bilimleri araştırmaları metodolojisi (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi); Sosyal ilimler metodolojisi (Hitit Üniversitesi); Sosyal bilimler metodolojisi (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi); Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri (Dokuz Eylül Üniversitesi); Bilimsel araştırma teknikleri (Erciyes Üniversitesi); Sosyal bilimlerde yöntem (Uludağ Üniversitesi)” gibi isimleri içeren derslerin verildiği saptanmıştır.

Grafik 1. Üniversitelere göre din psikolojisi alanındaki yüksek lisans ders sayıları



Not: (n=168; Mayıs-2016)

- b. Yine din psikolojisi bilim dalına ilişkin öğrencinin alanın genel ve yerel problemlerinin farkındalığını arttırabilmek amacıyla “Din psikolojisinin temel problemleri (Erciyes Üniversitesi); Türk din psikolojisinin temel problemleri-ı & Din psikolojisinin problemleri-ıı (Hitit Üniversitesi); Din psikolojisinin temel problemleri (Recep

Tayyip Erdoğan Üniversitesi); Din psikolojisinin temel problemleri (Erciyes Üniversitesi); Günümüz psikolojisinin ana sorunları-ı (Dokuz Eylül Üniversitesi)” adlı derslerin okutulduğu da görülmüştür.

- c. Öte yandan din psikolojisinde karma ve/veya nicel karakterli ampirik çalışmalar önemli bir metodolojik zorunluluk olduğu gerçeğinden hareketle yüksek lisans öğrencilerinin alanda yapacakları ampirik çalışmaların akademik kalitesini yükseltebilmek amacıyla alanda sık kullanılan istatistik teknik ve uygulamalarını içeren “Sosyal bilimlerde veri analizi ve SPSS uygulaması (Hitit Üniversitesi); Din psikolojisi araştırmalarında istatistik (Marmara Üniversitesi); Din bilimleri için SPSS uygulamalı istatistik (Ondokuz Mayıs Üniversitesi); Davranış bilimlerinde yöntem ve istatistik (Uludağ Üniversitesi); Dindarlığın ölçülmesi ve din bilimlerinde istatistik (Çukurova Üniversitesi)” gibi isimlerde derslerin konulduğu tespit edilmiştir.
- d. Ayrıca din psikolojisinin temel bazı ortak araştırma alt alan temalarıyla ilgili birbirine benzer derslerin de açıldığı görülmüştür. [Örnek: “Din ve ruh sağlığı-[n=2]” temasıyla ilgili ‘Ruh sağlığı ve din (Dokuz Eylül Üniversitesi); Ruh sağlığı ve din (Uludağ Üniversitesi); “Gelişim dönemleri ve din-[n=7]” temasıyla ilgili ‘Gelişim dönemleri ve din (Marmara Üniversitesi); Gelişim psikolojisi, Çocukta dini ve ahlaki düşüncenin gelişimi, Dini gelişim teorileri (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi); Yetişkinlik ve yaşlılık dönemi dindarlığı (Çukurova Üniversitesi), Çocukta dini ve ahlaki düşüncenin gelişimi (Sakarya Üniversitesi); Gelişim dönemleri ve din (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi); “Mistisizm psikolojisi-[n=4]” temasıyla ilgili ‘Mistisizm psikolojisi (Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi); Tasavvuf psikolojisi, Mistik tecrübenin psikolojisi (Süleyman Demirel Üniversitesi); Mistisizm ve dini tecrübenin epistemolojik değeri (Dokuz Eylül Üniversitesi); “Maneviyat-[n=6]” temasıyla ilgili ‘Kadın ve maneviyat, Palyatif tıp ve maneviyat, Transpersonel psikoloji ve maneviyat (Ankara Üniversitesi); Dindarlık ve maneviyat psikolojisi, Maneviyat psikolojisi: Teori, araştırma ve uygulama (Marmara Üniversitesi); Pozitif psikoloji ve maneviyat (Uludağ Üniversitesi)].
- e. Bu araştırma için örneklem olarak incelenen üniversitelerin akademik kadrolarına bakıldığında ise; “(i)-Ankara Üniversitesi-[n=3], (ii)-Atatürk Üniversitesi-[n=2], (iii)-Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-[n=2], (iv)-Çukurova Üniversitesi-[n=2], (v)-Dokuz Eylül Üniversitesi-[n=2], (vi)-Erciyes Üniversitesi-[n=2], (vii)-Hitit Üniversitesi-[n=1],

(viii)-Marmara Üniversitesi-[n=5], (ix)-Ondokuz Mayıs Üniversitesi-[n=3], (x)-Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi-[n=1], (xi)-Sakarya Üniversitesi-[n=1], (xii)-Süleyman Demirel Üniversitesi-[n=2], (xiii)-Uludağ Üniversitesi-[n=3]" olmak üzere toplamda onüç [n=13] üniversitede yirmialtı [n=26] öğretim üyesi olduğu görülmüştür (Mayıs-2016).

Öte yandan bu makale kapsamında üzerinde çalışılan devlet üniversitelerindeki din psikolojisi alanında uygulanan yüksek lisans programlarındaki akademik eğitim içeriği ve arka plan bilgileri analiz edildiğinde ise;

- a. Türkiye’de din psikolojisi bilim dalında açılan yüksek lisans programlarının akademik yapılanmasına bakıldığında; lisansüstü kurumsal akademik eğitim veren sosyal bilimler enstitülerine bağlı olan “Din Psikolojisi Bilim Dalı”nın, şemsiye program olarak ‘Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı’ içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Söz konusu bu akademik yapılanma tablosunun Avrupa’daki yüksek öğretim sistemlerine lisansüstü akreditasyonun bir sonucu olduğu söylenebilir. Zira özellikle Avrupa’da, örneğin; İngiltere’de din psikolojisi alanındaki yüksek lisans/master eğitimi ‘Religious studies/Din bilimleri/Din içerikli çalışmalar’ üst başlığı altında yapılmaktadır (ayrıca örnek uygulama için bkz. University of Edinburgh; <http://www.ed.ac.uk/studying/postgraduate>). Sonuç olarak, Avrupa yüksek öğretim sistemlerine akreditasyonu tamamlanmış üniversitelerin (örneğin: Uludağ, Dokuz Eylül vd.) din psikolojisi alanında açtıkları yüksek lisans programları, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı çerçevesinde yürüttükleri görülmektedir. Bu durum, Batı’daki din çalışmaları/religious studies ismiyle daha disiplinlerarası yaklaşımı esas alarak açılan çerçeve programlara şekilsel uygunluğu sağlayabilme amacına dönük teknik bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ancak bunun yanı sıra, ‘aşçı tabağı’ metaforundan hareketle din psikolojisi alanındaki derinleşmeyi engelleme tehlikesini barındırması da, böylesi bir teknik yönelimin olumsuz sonuçları şeklinde analiz edilebilir.
- b. Söz konusu bu akademik yapılanma sebebiyle din psikolojisi alanında konuyla ilgili hazırladığı tezi seçilmiş bir jüri önünde başarıyla savunan öğrencilerin aldıkları yüksek lisans diplomalarında alan uzmanlığı olarak ‘Din Psikolojisi’ yerine “Felsefe ve Din Bilimleri” alanında ‘Yüksek Lisans Diploması’ verildiği görülmektedir. Bu durum

da yine şekilsel olarak uluslar arası akreditasyonun zorunlu bir doğurgusu olarak görülebilir.

- c. Yapılan incelemeler sonucunda ders ve tez dönemlerinin ayrı ayrı olmak üzere en düzenli program bilgilerini ve eğitim müfredatını ilgili hedef kitleyle internet ortamında paylaşan devlet üniversitelerinin Uludağ ve Dokuz Eylül üniversiteleri olduğu görülmüştür.
- d. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı olarak alana ilişkin açılan yüksek lisans programında zorunlu dersin olmaması dikkat çekici önemli bir durumdur. Adı geçen bu programdaki tüm dersler, seçmeli olarak konumlandırılmıştır. Bu durum da, Felsefe ve Din Bilimleri adıyla açılan şemsiye programında din psikolojisi alanında uzmanlaşmak isteyen öğrencilere daha fazla kuramsal derinleşme olanağı sağlamaktadır.
- e. Felsefe ve din bilimleri anabilim dalı olarak açılan şemsiye yüksek lisans programlarında her dönem her branştan ortalama altı [n=6] adet seçmeli ders konulduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla ders döneminde zorunlu derslerin yanı sıra her dönem öğrencinin özel olarak din psikolojisi bilim dalında seçebileceği 6 adet seçmeli uzmanlık dersi bulunmaktadır. Buradaki tablo da, seçimlik ders yaklaşımıyla yukarıda vurgulanan aşçı tabağı metaforunun ortaya çıkardığı olumsuzlukları aşma girişimi olarak değerlendirilebilir.
- f. Din psikolojisi alanındaki yüksek lisans ders isimleri ve içeriklerinin belirlenmesinde ise dersleri veren öğretim üyelerinin alanda uzmanlaştığı –yüksek lisans+doktora+doktora sonrası çalıştığı konuların oldukça etkili ve belirleyici olduğu saptanmıştır.
- g. Her ne kadar ilgili yönetmeliklerde alan dışından lisans eğitimi alan adaylar için ‘bilimsel hazırlık sınıfı’ uygulaması öngörülmüş olsa da, yapılan incelemelerde bilimsel hazırlık uygulaması yapan bir yüksek lisans programı bulunmamaktadır.

Türkiye’deki özelde din psikolojisi, genelde ise felsefe ve din bilimleri alanındaki yüksek lisans programları; öğrencilere hizmet alanlarında aranan yeterlik ve nitelikleri kazandırmayı; adayların bilimsel araştırmalarla doğru dinsel bilgiye ulaşma, bilgiyi değerlendirme, yorumlama ve kullanma yeteneği kazanmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, akademik yeteneğe sahip öğrencileri din psikolojisi alanlarında doktora çalışmalarına yönlendirmek ve hazırlamak da bu programların hedeflerindedir. Dolayısıyla programı başarılı bir şekilde tamamlayan öğrenciler, Felsefe ve Din Bilimleri alanında veya bu alandan öğrenci kabul eden diğer bilim

dallarında doktora derecelerine başvurabilirler [http://sosyalbilimler.sdu.edu.tr], (Şubat-2016).

Adı geçen programın özelde din psikolojisi bağlamındaki bilimsel yeterlilikleri ise şunlardır: (i)-Öğrenci düşünce tarihi hakkında ileri düzeyde bilgi sahibi olur, din bilimlerini belli bir metodolojiye bağlı olarak inceleme kabiliyetini kazanır. (ii)-Din psikolojisi alanında temel bilgi ve yaklaşımları öğrenir; potansiyel yeteneklerini geliştirir. (iii)-Din psikolojisinin konularına modern metotlarla problematik yaklaşmayı öğrenir. (iv)-Din psikolojisinin temel kaynaklarını bilimsel çalışmalarda kullanacak düzeyde tanır. (v)-Din psikolojisi alanında özgün araştırmalar yapabilir. (vi)-Din psikolojisi alanında ulusal ve uluslararası çalışmalar hakkında yeterli düzeyde birikim edinir. (vii)-Bilimsel ve meslekî etiğe sahip olur. (viii)-Alanıyla ilgili kaynakları kullanacak derecede Arapça ve Batı dillerine sahip olur. (ix)-Alanında edindiği birikimi toplumun ihtiyaçlarını karşılamada kullanır. (x)-Alanıyla ilgili çeşitli organizasyonlara katılır ve akademik katkılarda bulunur. (xi)-Uzmanlık alanıyla ilgili konularda strateji geliştirilmesine yardımcı olur [http://www.uludag.edu.tr/sosyalbilimler], (Mart-2016).

Yukarıda, konuya ilişkin yapılan bu analizler çerçevesinde 'din psikolojisi' alanında çalışmayı düşünen genç araştırmacılara ve halen bu alanda uzmanlaşan Türk din psikologlarına şu önerilerde bulunulabilir:

- Teoloji ve psikoloji lisanslı olmayan adaylar, din psikolojisi alanında yüksek lisans yapmak istemeleri durumunda mutlaka bilimsel hazırlık sınıfı eğitimi almalıdırlar. Programı yöneten akademisyen din psikologları da bu konudaki hassasiyetlerini koruyup açtıkları yüksek lisans programlarına mutlaka 'bilimsel hazırlık' uygulamasını koymalıdırlar.
- Adı geçen yüksek lisans programında alınması gereken tüm dersler seçimlik statüsünde olmalıdır. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bu yaklaşımı uygulamaktadır. Böyle bir yaklaşım, alan uzmanlaşmasında beklenen faydayı maksimize etmesi bakımından önemlidir.
- Alanla yapılacak din psikolojisi yüksek lisans tez konularıyla ilgili olarak mutlaka planlı-programlı bir yol haritası izlenmelidir. Bu yol haritası, din psikologları tarafından yıllık geleneksel olarak yapılan koordinasyon toplantılarının rutin gündem maddesi olmalıdır. Dolayısıyla her yıl yapılacak toplantıda bir önceki yılın yapılan tezlerin niteliksel ve niceliksel olarak değerlendirilmesi ve sonraki yıl için ana-tema tez konusu önerileri bağlamında ele alınması yararlı olabilir.



KAYNAKÇA

- ANKARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sosbilens.ankara.edu.tr>], (Şubat-2016).
- ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://www.atauni.edu.tr/sosyal-bilimler-enstitusu-2>], (Mart-2016).
- ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sbe.comu.edu.tr>], (Mart-2016).
- ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sosyalbilimler.cu.edu.tr>], (Mart-2016).
- DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://www.deu.edu.tr>], (Mayıs-2016).
- ERCİYES ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sbe.erciyes.edu.tr>], (Mayıs-2016).
- HİTİT ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://www.sbe.hitit.edu.tr>], (Ocak-2016).
- HOLM, N. G. (2004). *Din psikolojisine giriş / Einführung in die religionspsychologie*. (çev. A. Bahadır). İstanbul: İnsan Yayınları.
- JAMES, W. (1952). *The varieties of religious experience*. New York: McKay, 1902. Cited from Collier Books, New York, 1961.
- KARAKÜTÜK, K. (1989). Türkiye’de lisansüstü öğretim sorunları ve çözüm önerileri. *Ankara Ünivesitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 505-528.
- KARAKÜTÜK, K. (2001). *Öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştirme: Lisansüstü öğretimin planlanması*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KOÇ, M. (2012). Psychology of religion in Turkey (1949–2012): An overview. *Archive for the Psychology of Religion (Special Issue: Psychology of Religion in Turkey)*, 34 (3), 327-340.
- MARMARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sbe.marmara.edu.tr>], (Nisan-2016).
- NAZİK, H. (2001). *Araştırma teknikleri*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sosbilens.omu.edu.tr>], (Şubat-2016).

Mustafa KOÇ

- RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://erdogan.edu.tr/enstitu/sbe>], (Mart-2016).
- SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://www.sbe.sakarya.edu.tr>], (Nisan-2016).
- STARBUCK, E. D. (1899). *The psychology of religion: An empirical study of the growth of religious consciousness* (Vol. 38). Walter Scott.
- SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://sosyalbilimler.sdu.edu.tr>], (Mayıs-2016).
- ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ,
[<http://www.uludag.edu.tr/sosyalbilimler>], (Nisan-2016).
- UNIVERSITY OF EDINBURGH,
[<http://www.ed.ac.uk/studying/postgraduate>], (Mayıs-2016).
- VARIŞ, F. (1972). *Türkiye'de lisans-üstü eğitim: Pozitif bilimlerin temel ve uygulamalı alanlarında*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- VARIŞ, F. (1973). *Türkiye'de lisans-üstü eğitim: Sosyal bilimler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- YÖK-Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, [<http://www.yok.gov.tr>], (Şubat-2016)



EKLER

Ek-1: YÖK Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Çerçeve Yönetmeliği-(Yüksek Lisans)-

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM VE ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

(Resmi Gazete Tarihi: 01.07.1996 Resmi Gazete Sayısı: 22683)

Amaç ve Kapsam

MADDE 1- a) 2547 sayılı Kanun'un 65. maddesi hükmü gereğince Üniversitelerarası Kurul tarafından hazırlanan bu Yönetmelik Yükseköğretim kurumlarında yürütülen lisansüstü eğitimi düzenler.

b) Lisansüstü Eğitim, Yüksek Lisans, Doktora ve sanat dallarında yapılan Sanatta Yeterlik programlarından oluşur.

Lisansüstü Programlara Kayıt

MADDE 6- Lisansüstü programlara kabul edilen öğrencilerin kayıtlarının kesinleşmesi için gerekli koşullar ilgili senato tarafından kabul edilen yönetmelikle belirlenir.

Ders Sınavları ve Değerlendirme

MADDE 7- a) Bir lisansüstü dersin yarıyıl kredi değeri, bir yarıyıl devam eden bir dersin haftalık teorik ders saatinin tamamı ile haftalık uygulama veya laboratuvar saatinin yarısının toplamıdır.

b) Lisansüstü programlarla ilgili devam, ders sınavları, ders notları, derslerden başarılı sayılma koşulları, ders tekrarı ve diğer esaslar ilgili senato tarafından kabul edilen yönetmelikle belirlenir.

c) Yükseköğretim kurumları, öğrencinin herhangi bir yarıyıldan sonra programına devam edebilmesi için gerekli genel ve/veya yarıyıl not ortalaması ile ilgili başarı koşulları koyabilir. Bu koşulları sağlayamayan öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

Yüksek Lisans Programı

MADDE 8- a) Yüksek lisans programı, tezli ve tezsiz olmak üzere iki şekilde yürütülebilir. Bu programların hangi enstitü anabilim dallarında ve nasıl yürütüleceği ilgili senato tarafından kabul edilen yönetmelikle belirlenir.

b) Tezli ve tezsiz yüksek lisans programları arasında geçişe izin vermek yükseköğretim kurumlarının yetkisindedir ve ilgili yönetmeliklerinde belirtilen esaslara göre düzenlenir.



TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Amaç ve Kapsam

MADDE 9- a) Tezli yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamaktır. Bu program toplam yirmi bir krediden az olmamak koşuluyla en az yedi adet ders, bir seminer dersi ve tez çalışmasından oluşur. Seminer dersi ve tez çalışması kredisiz olup başarılı veya başarısız olarak değerlendirilir. Öğrenci, en geç üçüncü yarıyılın başından itibaren her yarıyıl tez çalışmasına kayıt yaptırmak zorundadır.

b) Öğrencinin alacağı derslerin en çok iki tanesi, lisans öğrenimi sırasında alınmamış olması koşuluyla, lisans derslerinden seçilebilir. Ayrıca dersler ilgili enstitü anabilim dalı başkanlığının önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile diğer yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan derslerden de seçilebilir.

Süre

MADDE 10- a) Tezli yüksek lisans programını tamamlama süresi dört yarıyıldır. Daha kısa sürede mezun olabilecek bir öğrenciyle ilgili düzenlemeler, ilgili senato tarafından kabul edilen yönetmelikte belirtilir. İlgili yönetmelikler uyarınca başarısız olan öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi bu süreden önce kesilebilir.

b) Dört yarıyıl sonunda kredili derslerini ve seminer dersini başarıyla tamamlayamayan veya yükseköğretim kurumunun öngördüğü en az genel not ortalamasını tutturamayan öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

c) Tez çalışmasından üst üste iki kez veya aralıklı olarak üç kez başarısız not alan öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

d) Kredili derslerini ve seminer dersini başarıyla bitiren, ancak tez çalışmasını Madde 10-a'da belirtildiği üzere dört yarıyıl sonuna kadar tamamlayamadığı için tez sınavına giremeyen bir öğrenciye, ilgili enstitü anabilim dalı başkanlığının önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile tezini jüri önünde savunması için en fazla iki yarıyıl ek süre verilebilir.

Tez Danışmanı Atanması

MADDE 11- a) Tezli yüksek lisans programında, enstitü anabilim dalı başkanlığı her öğrenci için bir tez konusu ve tez danışmanını en geç ikinci yarıyılın sonuna kadar ilgili enstitüye önerir. Tez danışmanı önerisi ilgili Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile kesinleşir. Tez çalışmasının niteliğinin birden fazla tez danışmanı gerektirdiği durumlarda ikinci tez danışmanı atanır.

b) Tez danışmanı, öğretim üyeleri veya ilgili senatonun belirleyeceği niteliklere sahip öğretim görevlileri arasından seçilir.

Yüksek Lisans Tezinin Sonuçlanması

MADDE 12- a) Tezli yüksek lisans programındaki bir öğrenci, elde ettiği sonuçları ilgili senato tarafından belirlenen yazım kurallarına uygun biçimde yazmak ve tezini jüri önünde sözlü olarak savunmak zorundadır.

b) Yüksek lisans tez jürisi, ilgili enstitü anabilim dalı başkanlığının önerisi ve Enstitü Yönetim Kurulu onayı ile atanır. Jüri, biri öğrencinin tez danışmanı ve en az biri yükseköğretim kurumu içindeki başka bir anabilim dalından veya başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere üç veya beş kişiden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda ikinci tez danışmanı jüri üyesi olamaz.

c) Jüri üyeleri, söz konusu tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanarak öğrenciyi tez sınavına alır. Tez sınavı, tez çalışmasının sunulması ve bunu izleyen soru-cevap bölümünden oluşur.

d) Tez sınavının tamamlanmasından sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla "kabul", "red" veya "düzeltme" kararı verir. Bu karar enstitü anabilim dalı başkanlığınca tez sınavını izleyen üç gün içinde ilgili enstitüye tutanakla bildirilir. Tezi reddedilen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir. Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde gereğini yaparak tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da tezi kabul edilmeyen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

Yüksek Lisans Diploması

MADDE 13- a) Tez sınavında başarılı olmak ve diğer koşulları da sağlamak kaydıyla, yüksek lisans tezinin ciltlenmiş en az üç kopyasını tez sınavına giriş tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili enstitüye teslim eden ve tezi şekil yönünden uygun bulunan yüksek lisans öğrencisine Yüksek Lisans Diploması verilir.

b) (Değişik: RG-02/06/2007-26540) Yüksek Lisans Diploması üzerinde öğrencinin izlemiş olduğu enstitü anabilim dalındaki programın onaylanmış adı bulunur.

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Amaç ve Kapsam

MADDE 14- a) (Değişik: RG-06/03/1998-23278) Tezsiz yüksek lisans programının amacı, öğrenciye mesleki konuda derin bilgi kazandırmak ve mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını göstermektir. Tezsiz yüksek lisans programı İkinci Lisansüstü Öğretimde de yürütülebilir. Bu program toplam otuz krediden az olmamak koşuluyla en az on adet ders ile dönem projesi dersinden oluşur. Dönem projesi dersi kredisiz olup başarılı veya başarısız olarak değerlendirilir. Öğrenci, dönem projesinin alındığı yarıyıldaki dönem projesine kayıt yaptırmak ve yarıyıl sonunda yazılı bir rapor vermek zorundadır. İlgili senato tarafından belirlenen esaslara bağlı olarak tezsiz yüksek lisans programının sonunda yeterlik sınavı uygulanabilir.

İkinci lisansüstü öğretim programlarında sadece tezsiz yüksek lisans eğitimi yürütülebilir. Bu programlarda doktora ve tezli yüksek lisans eğitimi yapılamaz.

b) Öğrencinin alacağı derslerin en çok üç tanesi, lisans öğrenimi sırasında alınmamış olması koşuluyla, lisans derslerinden seçilebilir.

c) (Mülga: RG-14/10/2002-24906)

Danışman Atanması

MADDE 15- Tezsiz yüksek lisans programında, enstitü anabilim dalı başkanlığı her öğrenci için ders seçiminde ve dönem projesinin yürütülmesinde danışmanlık yapacak bir öğretim üyesi veya ilgili senato tarafından belirlenen niteliklere sahip bir öğretim görevlisini en geç birinci yarıyılın sonuna kadar belirler.

Süre

MADDE 16- Tezsiz yüksek lisans programını tamamlama süresi en fazla altı yarıyıldır. İlgili yönetmelikler uyarınca başarısız olan öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi bu süreden önce kesilebilir.

Yüksek Lisans Diploması

MADDE 17- a) Kredili derslerini ve dönem projesini başarıyla tamamlayan yüksek lisans öğrencisine Yüksek Lisans Diploması verilir.

b) (Değişik: RG-02/06/2007-26540) Yüksek Lisans Diploması üzerinde öğrencinin izlemiş olduğu enstitü anabilim dalındaki programın onaylanmış adı bulunur.

[Kaynak: <http://www.yok.gov.tr>].



Ek-2: Din Psikolojisi Yüksek Lisans Ders İçerikleri: Uludağ Üniversitesi Örneği

FDB5108	<i>Çocukluk ve Ergenlikte Din</i>	
Öğretim Üyesi	Hayati Hökekleli, Prof. Dr.	
Ders Adı	Çocukluk ve ergenlikte din	
Course Name	Religion in childhood and adolescence	
Bilim Dalı	Din Psikolojisi	
Anabilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri	
Program	Yüksek Lisans	
Yarıyıl	Bahar	
Zorunlu/Seçmeli	Seçmeli	
Kredi	6 Kredi	
<i>Hafta</i>	<i>İçerik</i>	
1	Çocukta dini hazırlık ve yetenekler / Religious preparation and capabilities in children	
2	Çocukta dini ilgiler / Religious interest in children	
3	Çocukta dini inancın gelişmesi / The development of religious belief in children	
4	Dini inancın gelişmesinde sosyo-kültürel faktörler / Socio-cultural factors in the development of the religious belief	
5	Çocukta Tanrı inancı ve tasavvuru / Belief in and imagination of God in children	
6	Dini inancın gelişmesinde doğal olayların etkisi / The effect of natural events in the development of the religious belief	
7	Ergenlikte dini uyanış ve arayış / Religious revival and quest in adolescence	
8	Ergenlikte dini şüpheler / Religious doubts in adolescence	
9	Ergenlikte kimlik ve anlam arayışına bağlı dini yönelimler / Religious inclination depending on the quest of identity and meaning in adolescence	
10	Ergenlerde suçluluk ve günahkârlık duyguları / The feeling of guiltiness and sinfulness in adolescence	
11	Ergenlerde tövbe ve din değiştirme olayları / Repentance and conversion in adolescence	
12	Ergenlikte dua ve ibadet / Prayer and worship in adolescence	
13	Ergenlikte dini idealizm ve fanatizm / Religious idealism and fanaticism in adolescence	
14	Genel değerlendirme / Concluding remarks	

<i>Kaynaklar</i>	
1	Yavuz, K. (1983). <i>Çocukta dini duygu ve düşüncenin gelişmesi (7-12 yaş)</i> . Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
2	Hökelekli, H. (2002). <i>Gençlik, din ve değerler psikolojisi</i> . Ankara: Ankara Okulu Yayınları.
3	Hökelekli, H. (2003). <i>Gençlik Dönemi ve eğitimi II</i> , İstanbul: İSAV Yayınları.
4	Yıldız, M. (2007). <i>Çocuklarda Tanrı tasavvurunun gelişimi</i> . İzmir: İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları.
5	Kula, M. N. (2001). <i>Kimlik ve din</i> . İstanbul: Ayışığı Kitapları.


FDB5110	<i>Psikanaliz ve din</i>
Öğretim Üyesi	Hayati Hökelekli, Prof. Dr.
Ders Adı	Psikanaliz ve din
Course Name	Psychoanalysis and religion
Bilim Dalı	Din Psikolojisi
Anabilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri
Program	Yüksek Lisans
Yarıyıl	Bahar
Zorunlu/Seçmeli	Seçmeli
Kredi	6 Kredi

<i>Hafta</i>	<i>İçerik</i>
1	Psikanalitik teorinin genel çerçevesi ve psikolojiye katkıları / Overview on psychoanalytic theory and its contributions to psychology
2	Freud'un dine yaklaşımı ve bunu yönlendiren etkenler / Freud on religion and reasons
3	Freud'un dinin kaynağı ile ilgili teorileri / Freud's theories on origin of religion
4	Freud'un dinin etki ve işlevleri ile ilgili görüşleri / Freud's opinions on effect and functions of religion
5	Freud'un din psikolojik görüşlerinin eleştiri ve değerlendirilmesi / Criticism and appraisal on Freud's psychology of religion
6	Jung psikolojisinin temel kavramları ve psikolojiye katkıları / Basic terms of Jung psychology and its contributions to psychology
7	Jung'un dine yaklaşımı ve bunu yönlendiren etkenler / Jung on religion and reasons
8	Jung'a göre dinin kaynağı ve tabiatı / Jung's point of view on origin of religion and nature

9	Jung'a göre dinin etki ve işlevleri / Jung's point of view on effect and functions of religion
10	Jung'un din psikolojik görüşlerinin eleştiri ve değerlendirmesi / Criticism and appraisal on Jung's psychology of religion
11	Fromm psikolojisinin genel çerçevesi ve dine yaklaşımı / Overview on Fromm's psychology and his point of view of religion
12	Fromm'a göre dinin tanımı, kaynağı ve tabiatı / Fromm's point of view on definition to religion, origin and nature
13	Fromm'un hümaniter ve otoriter din kavramları / Fromm's terms of humanitarian and authoritarian religion
14	Fromm'un din psikolojik görüşlerinin eleştiri ve değerlendirmesi / Criticism and appraisal on Fromm's psychology
<i>Kaynaklar</i>	
1	Freud, S. (1995). <i>Uygurlık, din ve toplum</i> . (çev. S. Budak). Ankara: Öteki Yayınları.
2	Jung, C. G. (1993). <i>Din ve psikoloji</i> . (çev. C. Şişman). İstanbul: İnsan Yayınları.
3	Fromm, E. (1982). <i>Psikanaliz ve din</i> . (çev. A. Arıtan). İstanbul: Arıtan Yayınları.
4	Köse, A. (2000). <i>Freud ve din</i> . İstanbul: İz Yayınları.
5	Bahadır, A. (2007). <i>Jung ve din</i> . İstanbul: İz Yayınları.



Ek-3: Din Psikolojisi Yüksek Lisans Programı Dokümanları: Uludağ Üniversitesi Örneği



ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM BAŞVURU FORMU
.....-..... Eğitim Öğretim Yılı Yarıyılı

Adı Soyadı : _____

Başvuru Yapılan Anabilim Dalı : _____

Bilim/Sanat Dalı : _____

I-BAŞVURDUĞU PROGRAM:

Tezli Yüksek Lisans Tezsiz Yüksek Lisans (İÖ)

Doktora (Yüksek Lisans Mezunu)

II-ADAY BİLGİLERİ :

T.C.Kimlik No	Baba Adı	Ana Adı	
Doğum Yeri	Doğum Tarihi	Cinsiyeti	<input type="checkbox"/> K <input type="checkbox"/> E
Uyruğu <input type="checkbox"/> T.C.	<input type="checkbox"/> Diğer		
Ev Adresi	İş Adresi		
İlçe/İl	İlçe İl		
Telefon	Ev	İş	Cep E_Posta @
Çalıştığı Kurum ve Görevi	/		
Askerlik Durumu	<input type="checkbox"/> Terhis Tarihi	<input type="checkbox"/> Muaf	<input type="checkbox"/> Tecilli tarihine kadar

III-BAŞVURU EVRAKLARI:

ALES Türü ve Puanı	SAY:	SÖZ:	EA:	ALES Sınav Tarihi:	
Yabancı Dil	<input type="checkbox"/> İngilizce <input type="checkbox"/> Almanca <input type="checkbox"/> Fransızca <input type="checkbox"/> Diğer			Sınav Tarihi:	
Yabancı Dil Sınav Türü ve Puanı	YDS :	KPDS:	ÜDS:	UÜDS:	DİĞER:
Son Mezun Olduğu Üniversite	Fakülte / Enstitü	Bölüm / Anabilim Dalı	Mez.Tarihi	Not Ort.	

U.Ü.Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen koşullara uygun olarak başvurumu yapıyorum. Formda istenilen bilgileri eksiksiz ve doğru olarak doldurduğumu beyan eder, aksinin ispatlanması durumunda her türlü yasal sorumluluğu kabul ederim.

Tarih _____ **Adı Soyadı** _____ **İmza** _____

Bu kısım el yazısı ile doldurulacaktır.

IV-BU KISIM ENSTİTÜ TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR :

Belge/ Puan	Diploma	Transkript	ALES	Yabancı Dil Belgesi	İzin (657 İçin)	Nüfus Cüz. Fotokopisi	Dekont	Başvuru Tarihi	Aday Kayıt No

ONAY


Adayın Başvurusu : Uygun Uygun değil

Kontrol Eden: _____
İmza: _____

Fotoğraf

bilimname: Düşünce Platformu
XXX, 2016/2
CC BY-NC-ND 4.0

[123]

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ		SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ		YÜKSEK LİSANS TEZ GELİŞME RAPORU	
					
I-ÖĞRENCİ BİLGİLERİ					
Adı Soyadı / No	/				
Anabilim Dalı / Bilim Dalı / Fakültesi	/		/		
Danışmanı					
II-TEZ BİLGİLERİ					
Tezin Başlığı / Adı	Türkçe				
	İngilizce				
Teze Başlama Tarihi		Dönemi	<input type="checkbox"/> Ocak-Haziran <input type="checkbox"/> Temmuz-Aralık		
Bir Önceki Gelişme Raporu Tarihi		Başarı Durumu	<input type="checkbox"/> Başarılı <input type="checkbox"/> Başarısız		
Mevcut Gelişme Raporu		Başarı Durumu	<input type="checkbox"/> Başarılı <input type="checkbox"/> Başarısız		
III-RAPOR ÖZETİ					
Sayı	Soru	Başarı Durumu			
		Evet	Kısmen	Hayır	
1	Tez konusu ile ilgili yeterli kaynak taraması yapılmış mı?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
2	Tezin Bölümleri ve alt başlıkları tezin başlığı ile uyumlu mu?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
3	Tezin yazılması aşamasına geçilmiş mi?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
4	Tez genel hatlarıyla yazım kurallarına uygun yazılmış mı?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
5	Tez savunmaya girebilecek duruma gelmiş mi?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	
6	Diğer gözlem ve değerlendirmeleriniz:				
Danışman (Unvan, Ad Soyad, Tarih, İmza)			Anabilim Dalı Başkanı (Unvan, Ad Soyad, Tarih, İmza)		
Açıklama:					
1-Danışman, Ocak-Haziran dönemine ilişkin olarak en geç Temmuz ayında ve Temmuz-Aralık dönemine ilişkin olarak da en geç Ocak ayında te öğrencisinin çalışmalarıyla ilgili birer tez gelişme raporu hazırlayarak ilgili enstitü müdürlüğüne verir.					
2-Gerektiğinde etik kurulu kararı eklenmelidir.					
3-Kurum ve ilgililerden izin alma gerekiyorsa izin yazısı.					

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	
TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU	
Yazar Adı Soyadı	
Tez Adı	
Enstitü	
Anabilim Dalı	
Tez Türü	
Tez Danışman(lar)ı	
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) izni	<input type="checkbox"/> Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum <input type="checkbox"/> Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum <input type="checkbox"/> Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama izni	<input type="checkbox"/> Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin Veriyorum

Hazırlamış olduğum tezin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih :
İmza :



ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM BİLİMSEL HAZIRLIK PROGRAMI DERS SEÇİM FORMU

Adı ve Soyadı/No	/
Anabilim dalı / Bilim Dalı	/
Öğrenim Durumu	<input type="checkbox"/> Lisans Mezunu <input type="checkbox"/> Yüksek Lisans Mezunu

DERS KAYIT BİLGİLERİ

Eğitim-Öğretim Yılı / Yarıyılı - Eğitim Öğretim Yılı	<input type="checkbox"/> Güz	<input type="checkbox"/> Bahar
--------------------------------	-----------------------------------	------------------------------	--------------------------------

BİLİMSEL HAZIRLIK PROGRAMI KAPSAMINDA ALACAĞI DERSLER

Sıra No	Dersin							Dersin Alındığı Program	Ders Veren Öğretim Üyesi	Dersin Açıldığı Enstitü/Anabilim Dalı/Üniversite
	Kodu	Adı	Tür	T	U	L	A K T S			
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										

Anabilim Dalı Kurulu Karar Tarihi:

ONAY

Öğrenci

Danışman

Anabilim Dalı Başkanı

(Ad Soyad, Tarih, İmza)

(Unvan, Ad Soyad, Tarih, İmza)

(Unvan, Ad Soyad, Tarih, İmza)

Not: Uludağ Ü. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 14.maddesi dikkate alınmalıdır.



bilimname XXXI, 2016/2, 127-129
Arrival Date: 02.09.2016, Publishing Date: 12.12.2016
doi: <http://dx.doi.org/10.21646/bilimname.2016.4>

EVALUATIONS ON THE POSTGRADUATE COURSES (1949-2015) IN THE PSYCHOLOGY OF RELIGION IN TURKEY - I (Master Degree)

Mustafa KOÇ^a

Extended Abstract

The field of psychology of religion encompasses scientific researches on religious and non-religious individuals as well as on the topics of faith and rituals in religious traditions by using psychological methodology and interpretive approaches. Thus, the discipline attempts to define and detail the origins of religious faith and behaviours of religious individuals in a correct and proper manner. Although the Psychology of Religion only appeared as an institutionalised discipline in the late 19th century, it has a long history that goes back centuries. The discipline includes two main fields of inquiry, namely theology and psychology. It is safe to assume that, if the dialogue and interaction between psychology and theology in question continues to develop, this discipline will gradually gain a firmer position among other sciences (Koç, 2012: 327).

This article aims to introduce, in brief, the postgraduate courses on the 'Psychology of Religion' (1949-2015) in Turkey in order to assist young researchers, intending to study for master degree in the Psychology of Religion and/ or obtaining an undergraduate degree mainly in theology and in the other relevant majors such as psychology and psychological counselling and guidance.

This article firstly provides an overall assessment on master degree programmes on the Psychology of Religion in Turkish universities and secondly gives information about the course contents, particularly regarding

^a Assoc. Prof., Balıkesir University, mustafakoc@balikesir.edu.tr

to Psychology of Religion in the master programmes in the Department of Philosophy and Religious Studies, based on the university samples (n=13).

Method and Data Collection

It is used qualitative design using literature survey methodology in the article. Comparing to the quantitative design, the qualitative approaches provide in-depth information, insights and understandings regarding the research topics.

The sample of the study consists of only thirteen universities in Turkey which are in alphabetical order: (i)-Ankara University, (ii)-Atatürk University, (iii)-Çanakkale Onsekiz Mart University, (iv)-Çukurova University, (v)-Dokuz Eylül University, (vi)-Erciyes University, (vii)-Hitit University, (viii)-Marmara University, (ix)-Ondokuz Mayıs University, (x)-Recep Tayyip Erdoğan University, (xi)-Sakarya University, (xii)-Süleyman Demirel University, (xiii)-Uludağ University”.

As a source of information about the postgraduate courses on the ‘Psychology of Religion’ (1949-2015) in Turkey, (a) the official websites of the universities, (b) telephone interviews with religious psychologists as an academic staff, still working at these universities, and (c) e-mail correspondence are used in the article.

In order to realize this purpose, a survey is performed among these universities under the basis of these master degree programmes on the Psychology of Religion in Turkey. A number of the tables related to the course contents and their credits in these universities are created by the researcher. Additionally, thirteen different tables, providing semester periods and course codes as well as course types (compulsory or elective) and including the total course period are created and finally the master degree programmes on the Psychology of Religion in Turkey covering the years between 1949 and 2015 are scanned by the researcher.

The Findings

It is ultimately determined that according to university samples [n=13], there are a total of one hundred and sixty-eight courses [n=168] in the postgraduate programme of Turkish state universities. Furthermore, it is emphasized that considering the academic structure of postgraduate programmes on the Psychology of Religion in Turkey, there is no particular master programme on the Psychology of Religion, depending on Institute of Social Science which is the institution of the postgraduate academic education, but it is taught under master programme on ‘Department of Philosophy and Religious Studies’ which is an umbrella programme.

Furthermore, as major title place on the postgraduate diplomas of the students, successfully defending their theses which are prepared on the specific topic of the Psychology of Religion, "Philosophy and Religious Studies" has been determined to be written instead of "Psychology of Religion". This can be evaluated as a mandatory result of formal international accreditation.

As a result of the survey findings, it is seen that state universities which provide the most detailed and proper information about education curriculum on their internet portal in Turkey are Uludağ University and Dokuz Eylül University.

It has been opened approximately six [n = 6] elective courses from each branch in each semester in the umbrella master programs under the title of Department of Philosophy and Religious Studies. Therefore, besides the compulsory courses in the semester, there are 6 elective courses that the students can choose each semester, particularly in the branch of Psychology of Religion.

Although application of 'one-year preparatory/foundational course' for the candidates who have a different bachelor's degree from Theology or Psychology is foreseen in the formal process of Turkish education system, there is no master program, applying this kind of course in practical terms under the Department of Philosophy and Religious Studies as an umbrella programme in Turkey.

Keywords: Psychology of Religion, History of Science, University, Master Degree, Dissertation.

